

ЛЫШЪХЪЭМ
ИИОФШІЭГЪУ
ЗЭІУКІЭГЪУХЭР

Сурэтыр А. Гусевым тырихыгъ.

Почтэм игумэкІыгъохэм атегущыІагъэх

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан Урысыем и Почтэ икьутамэу АР-м шыІэм ипащэу Антонина Полухинам тыгъуасэ ІофшІэгъу зэІукІэгъу дырилагъ. Мы къулыкъум непэ гумэкІыгъоу, щыІагъэу иІэхэм, ахэр дэгъэзыжыгъэнхэм фэшІ шІэгъэн фаехэм бгъухэр атегушылагъэх. Іофтхьабзэм хэлэжыагъ АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат.

— Почтэр федеральнэ структурэу зэрэщытэм кыыхэкІыкІэ ащ иІофшІэн зэрэзыхищэрэм, екІолІагъу кыфигъотыхэрэм тахэлажъэрэп, — къыІуагъ Тхьаклушынэ Аслъан пэублэм. — Ау республикэм щыпсэурэ цыфхэм яфэІо-фашІэхэр тэрэзэу зэшІохыгъэнхэ зэрэфаем ащ ипащэхэм анаІэ тырадзэмэ тшІоигъу. Почтальонхэм ялэжыапкІэ зэрэцыкІум кыыхэкІыкІэ, гъэзетхэр, письмэхэр, пен-

сиэхэр къезыхыагъытхэр икьухэрэп. Анахъэу Іофыр зыщыдэир къоджэ псэупІэхэр арых. Джащ фэдэу Урысыем и почтэ иотделениехэу муниципальнэ образованиехэм ащІахэм язытет дэй дэд, илъэс пчъагъэхэм къақлоІ ахэм гъэцкІэжыныхэр арашІылІэхэрэп. А зэкІэми хэкІыпІэ горэ къафэгъотыгъэн фае.

Антонина Полухинам къызэриІуагъэмкІэ, республикэ Почтэм иотделениехэм непэ нэгырэ

1020-мэ Іоф ащашІэ, ахэм ащыщэу 400-р почтальонх. ГурытымкІэ ялэжыапкІэ сомэ мини 5,8-рэ мэхъу. Федеральнэ бюджетым къафитІупщырэ ахыщэр зэрэмакІэм кыкІэлтэкІох лэжыапкІэм хагъэхон, административнэ унэхэм гъэцкІэжыныхэр арашІылІэнхэ зэрарамылэкІырэр, нэмыкІхэри. 2012-рэ илъэсым кыдыхэлгытагъэу Адыгеим ит Почтэм иотделениехэр зэтырагъэпсыхьанхэ алъэкІытхэп, ау кыыхащт илъэсым а Іофыгъор зэшІохыгъэным пае федеральнэ гупчэр ІэпыІэгъу къафэхъунэу зыфагъэзэщт. Кадрэхэм алъэныкыкІэ гумэкІыгъоу къуоуцухэрэр дэгъэзыжыгъэнхэм фэшІ муниципальнэ образованиехэм япащэхэм яшІуагъэ къагъақло-

мэ зэрафэрэзэщтхэр А.Полухинам къыІуагъ.

— ГумэкІыгъо шъхьалэр зыдэщыІэр къоджэ псэупІэхэр арыхэщ, ахэм тыналэ нахъ ате-тыдзэн фае, — къыІуагъ Къумпыл Муратэ. — Почтэм иІофшІэн дэу зэрэзыхищэрэм кыыхэкІыкІэ, республикэ гъэзетхэр (ахэм язакъоп) цыфхэм игъом алэклахъэхэрэп, ахэм япчъагъэ кышыкІэными ары лъапсэ фэхъурэр. А зэкІэри дэгъэзыжыгъэхэ зэрэхъушт план гъэнэфагъэ Урысыем и Почтэ икьутамэу АР-м шыІэм ищыкІагъ.

Республикэм игъэцкІэкІо хэбзэ органхэм Почтэм Іоф дашІэным, яздэлэжъэн агъэпытэным зэрэфэхъазырхэр Тхьаклушынэ Аслъан къыІуагъ. ГумэкІыгъоу, щыкІагъэу къагъэнэфагъэхэм АР-м иминистрэхэм я Кабинет изэхэсыгъо горэм джыри зэ кышыфагъэзэжынынэу зэдаштагъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Зэхэсыгъо яІагъ

Партиёу «Единэ Россиё» ирегион политсовет изэхэсыгъо бэмышІэу Адыгэ Республикэм и Правительствэ зычІэт унэм щыкІуагъ. Партиём и Апшъэрэ совет хэтэу, республикэм и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан, республикэ парламентым ивице-спикерэу Іэщэ Мухьамэд, партиём ирегион политсовет исекретарь игуадзэу, Адыгеим и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат ащ хэлэжыагъэх.

ЗэІукІэм хэлэжыагъэхэм шъэфголосованиекІэ Тэхьутэмыкыое районымкІэ зы мандат зыІэ хэдзыпІэ коеу N 25-м щыкІошт хэдзынхэмкІэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутатынымкІэ кандидатэу Бэстэ Хысэ къагъэлъэгъуагъ.

Политическэ советым хэтхэр джащ фэдэу Адыгеим ирайони 6-мэ чыпІэ зыгъэІорышІэжынымкІэ яорганхэм яхэдзынхэу чъэпыогъум и 14-м щыІэщтхэм «Единэ Россиер» зэрэхэлэжъэщтми тегушыІагъэх.

Партиём ыцІэкІэ кандидатхэу ахэм ахэлэжъэщтхэр агъэнэфэгъахэх. АщкІэ псэуэми еплъыкІэу яІэр Адыгеим и Лышъхъэу Тхьаклушынэ Аслъан къыриІотыкІыгъ.

— Къоджэ псэупІэм идепутат зы фызэшІомыкІэу, ащ фэдэ хэдзынхэм мэхъанэ ямыІэу зылгытэхэрэр шыІэх. Ау Іофыр зыгъыр нэмыкІ шыпкъ — ащ фэдэ депутатхэр ары хэдзакІохэм нахъ пытэу япхыгъэхэр, апэрэ чэзыоу типартиё ахэр ары зыщыгугырэр. Тыдэмыгузакъоу, зэкІэри зэпэтшъэчызэ ахэм якъэгъэлъэгъон текІолІэным мэхъанэшо иІ. Типартиё ыцІэкІэ сыдигъуи къагъэлъэгъон фаехэр нахъ зытефэхэрэр ары, — хыгъэунэфыкІыгъ Тхьаклушынэ Аслъан.

Тимофей БЕЛОВ.

Аужырэ ІофшІэнхэр макІох

ЕджапІэхэм гъэцкІэжыын ІофшІэнхэр зэращыкІохэрэр мызэу, мытІоу кыыхэтыутыгъ. Апэ ахэр хъазыр хъунхэу шышъхъэІум и 15-р афагъэнэфагъ, етІанэ и 20-р, ащ ыуж и 25-м ІофшІэнхэр аухынхэ фаеу афагъэпытагъ. Ау джыри ІофшІэнхэр зыщыкІорэ еджапІэхэр шыІэх.

Мы мафэхэм АР-м гъэсэнэгъэмрэ шІэныгъэмрэкІэ иминистрэу Хъуажэ Аминэт къызэриІуагъэмкІэ, еджапІэхэм аужырэ ІофшІэнхэр ащэкІох. Ахэр илъэсыкІэ еджэгъум зэрэфагъэхъазыргъэ ахыщэр, нахыбэрэмкІэ, гъэсэнэгъэм игъэкІэжыын пае къатІупщыгъэ мылькым кыыхэкІыгъ. Іоныгъом и 1-м ехуІлэу еджэпІи

9-мэ яунашъхъэхэм язэблэхъун аухыщт, 8-мэ шъхъаныгъупчъэхэр ахагъэуоцщтых, 2-мэ гъэфэбапІэхэр ащызэбла-хъушт, зым импортзал гъэцкІэжыынхэр рашІылІэщтых.

Къэралыгъо ыкІи мыкъэралыгъо еджапІэхэу аварийнэу щытхэм апае Іофтхьабзэу зэрахъащтхэм апэІухъанэу мы илъэсым федеральнэ бюджетым щыщэу сомэ миллиони 5-рэ мин 832-рэ афатІупщыгъ. Мы илъэсым ижъоныгъокІэ мазэ ыкІэхэм адэжъ ахыщэр районхэм ыкІи къалэхэм алэклагъэхьагъ.

Ащ фэдэу ахыщэ зэрэтыгъэхэм ащыщ Джэджэ районымкІэ къутырэу Прогрессым дэт гурыт еджапІэу N 5-р, Тэхьутэмыкыое районымкІэ Инэм гурыт еджапІэу N 2-р ыкІи Мыекъопэ гурыт еджапІэу N 2-р.

Шэуджэн районымкІэ къутырэу Михайловым дэт еджапІэу N 13-м ыкІи

Мыекъопэ районымкІэ поселкэу Каменноостексэм дэт еджапІэу N 11-м мы илъэсым газыр афыращыщт. Красногвардейскэ районымкІэ къуаджэу Хъатикъуае ыкІи Хьэлъэкъуае еджапІэхэр ащашІых. Хъатикъое еджапІэм импортзал игъэкІэжыынкІэ ІофшІэнхэр макІох.

ЕджапІэхэм машІо къащымыхъунымкІэ Іофтхьабзэхэм апэІухъанэу мыгъэ сомэ миллионрэ мин 307-рэ афатІупщыгъ, терроризмэм пэуцужыгъэнымкІэ Іофтхьабзэхэр агъэцкІэнхэм пае сомэ миллионищым ехъу ара-тыгъ, санитарнэ-эпидемиологическэ ІофшІэнхэм апае сомэ миллионрэ мин 718-рэ алэклагъэхьагъ.

Зэрэрахъухьагъэм тетэу илъэсыкІэ еджэгъум ехуІлэу еджапІэхэр къызэІуахыщтых.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Зэрэмыгугъагъэхэу кыычІэкІыгъ

Адыгэ Республикэм хэгъэгъу кІоцІ ІофхэмкІэ и Министерствэ ипресс-къулыкъу къызэрэщытаІуагъэмкІэ, черникэр (мэркІо лъэпкъ) щэнаут зыхэлъ нэмыкІ маркІом («волчья ягода» зыфаІорэм) хагъэкІуакІи тикъушъхъэхэм защызыгъэпсэфыр кІэлэцыкІу Іэтахъохэм компот ащ хагъэжъукІыгъ, нэужым ахэм япсауныгъэ зыщыкІуагъ.

ПэшІорыгъэшъэу зэрагъэунэфыгъэмкІэ, зекІонымкІэ путевкэу ялэхэм къадыхэлгытагъэу Краснодар крайм шыщ кІэлэ Іэтэхъо 12-мэ гъэгъозэкІуищ ягъусэу къушъхъэм зекІо кІуагъэх. ЗэрыкІохэрэ гъогум ичыпІэ горэм кызыщэуцухэм, ащ кышыкІырэ маркІо горэм анаІэ тырадзагъ ыкІи ащ псыІэшІу хагъэжъукІынэу рахъухьагъ. Охътэ тІэкІу тешІагъэу зышІуагъэхэм зэрар къызэрарихыгъэр къызэхашІагъ.

Сымэджэным нэгырэ 12 чІэфагъ, нэгыри-тІур реанимацием илбых. Джырэ уахътэм зэхэ-фынхэр макІох.

(Тикорр).

Адыгэ Республикэм и Лышъхьэ и Указ

**ЗыщышэкӀонхэ аӀэкӀышт чыплэхэр
Адыгэ Республикэм зэрэшагъэнэфэшт,
зэрэшагъэфедэшт ыкӀи кызырэшаухъумэшт схемэр
ухэсыгъэным ехьылагъ**

2009-рэ ильэсым бэдззогъум и 24-м аштэгъэ Федеральнэ законэу N 209-р ытэтэу «Шкэлоным, зэшэкэлохэ альэкэлышт псуушхъэ пчъагъэр кызыэтгэгъэнжыкыгъэным ыкыи Урысые Федерацием изаконодательнэ акт заулэм зэхьокыныгъэхэр афэшлыгъээнхэм яхьыллагъ» зыфиорэм ия 39-рэ статья дийтэу **унашгъо сэшлы:**

1. Зыцшэжкхнхэ алыэгкышт чылплэхэр Адыгэ Республикэм зэрэсгагэнэфэшт, зэрэсгафедешэт кЫи кыззэрэщаухьумэшт схемэр гуадзм диштэу үхэсыгэнэу.

2. Официальнэу кызыхаутырэ мафэм щегъэжьагъэу мы Указым кIуачIэ иIэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхьэу ТХЪАКІУЩЫНЭ Аслъан
къ. Мыекъуапэ,
шышхъхьэум и 17, 2012-рэ илъэс
N 169

ЛэжъапкІэр
конвертым дэльэу...

СатыушIхэм лэжыапкIэу атырэр икыоу кыамыгъэлъагъоу, цыфыр зэрэпсэун ылъэкIышт ахъшэ анахь макIэу агъэнэфэгъэм нахы ар нахь мэкIэжэу тхыльхэм аратхэу, къехъурэр конвертым дэльэу аратэу бэрэ кыхьэкIы. Ащ фэшI УФ-м хэбзIлахьхэмкIэ икыулыкыу АР-мкIэ и ГъэорышIапIэ аруштэу зышыхэрэм якъычIэгъэщын аужырэ уахътэм нахь ыгъэлъэшыгъ. Ащ ипресс-кыулыкыу кыызэритыгъэмкIэ, блэкIыгъэ илъэсым лэжыапкIэр конвертым дэльэу зытырэ нзбгырэ 240-рэ кы-

чагээшыгь. Ахэм зэкЛэми финанс ыкли экономикэ амалэу ялэхэр эпащэчынхэшь, лэжьа-пклэу атырэр ащ рагэппшэнэу, яхэуькьоныгьэхэр агьэтэрэзы-жьынхэу кьызыщилорэ письмэ-хэр афагэхьыгьэх.

Ащ ишулуагъ къымыклуагъзу
пӀон плъэкӀыштӀеп, ау джыри
нӀабгыри 113-рӀ фӀадизмӀа у на-
шӀор амыгъцӀеклагъзу ягуцафӀ-
хӀу хӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
иколлегие изӀэхӀсыгъо къыра-
гъӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ
шӀӀӀ 35-мӀ лӀжыапкӀу тхылӀхӀм
аратхӀерӀ къалӀзыгъ, адрӀхӀм
джыри хӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀӀ

Нэбгырищ хэкIодагъ

Тыгуасэ, пчэдыжкым сыха-
тыр 5-м аджэ, Бжэдыгуха-
блэ иклэу поселкэу Инэм клорэ
автомобиль гёгом рчыэштгэ
гэ КамАЗ-р ктуаджэу Очэ-
пшыэ идэхэгэу дэжэ кэсыгэу
дэчэхи, ыпэ ит ВАЗ-2112-м
еутэклыг. Автомашинэ псын-
клэр кызыуедзым, хылыээ-
щитлүм азыфагу дэубытагэ
хьугэ ыкли ащ исыгэ водите-
лэу илээс 45-рэ зыныбжымрэ
иклэлэщыклүхэмрэ (илээс 8

ыкIи 12 аныбжыгъ) хэкIодагъэх.

Тхьамыклагъор кызышы-
хъугъэм АР-м хэгъэгү клоц Іоф
хэмклэ иминистрзу Александр
Речицкэр, прокуратурэм иІофы-
шІэхэр, следственнэ купым хтх-
эр шылагъэх. КамаАЗ-м иводит-
ель аубытыгъ, уголовнэ Іоф
кызышІахыгъэу зэхэфынхэр
маклох. Водителым илгъэс 40
ыныбж, ар Краснодар краим
щыц, хтхыыагъэу ары ащ кы-
зыриІорэр.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм

Илъэсыбэ хьугъу шлуагъ кытэу гъэс-
ныгъэм илоф зэрэфлажэрэм, егъэджен-
пуныгъэ лофыр гурыт еджаплэм нахьы-
шоу шызэхэцэгъэным ышхьхэкӀэ илахьы-
шо зэрэхильхэрэм, кытӀкӀэхуьхэрэ ныб-
жыкӀкӀэм яегъдженкӀэ ыкӀи яплункӀэ гъэ-
хьагъэхэр зеришӀыгъэхэм афэшӀ Адыгэ Рес-

публикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Щытху тхылъ фагъэшшошагъ **Клыгина Татьяна Александр ыхъум**, муниципальнэ образованиеу «Мыскъопэ район-ны» и МБОУ-у «Район пчыхъэ еджаплэм» ипащэ егъэджэн-плуныгъэ ЮфымкIэ игуадзэ.

Шемякинри хэлэжэшт

Илъэситф хуыгъу кълэу
Москва фестиваль гъэшлэ-
гъон цызыхашэ, ащ «Спаскэ
башнекIэ» еджагъэх. Фестива-
лын кэларалыгъо зэфэшхьаф-
хэм кыарыкълэу музыкантхэр,
орэдылохэр, зэлъашэрэ цыф-
хэр кырагъэблагъэх, хэгъэ-
гум ипчэгу шъхалэ (Краснэ
площадым) цыхьурэ-цышлэ-
хэрэм яплъынхуэ нэбгырэ мин
пчъагъэ къекълалэ.

Мыгъэрэ дзэ-музыкальнэ фестивалыр 1812-рэ ильэсым шылгъэ Хэгъэгу заом фэгъэхьгъэшт, Урысыер Наполеон идзэхэм затеклуагъэр ильэ 200 зэрэхъуэр хагъэунэфыкышт. Мэфэкышхом игъэхъазырын ыкй изэхэщэн Урысыем исурэтыш цларыу, Къэбэртэе-Бэлъквар ыкй Адыгэ Республикэм январонэ сурэтышлэ Михаил Шемакиныр хэлажэ. Шэугу къэдгъэкыжын, ар адыгэ лъапкым кыхэкыгъэу зрэшытыр (къэбэртэй) Къэрдэнхэм зэрэшыщыр (янэ иятлонэрэ шхъэгъусэ ыльэкъуацлэкэ ежыри заригъэтхыгагъ). Блэкыгъэ ильэсхэм афэмьдэу фестивалым еплышхэм апае ащ изэхэщаклохэм театризованнэ къэгъэлъэгтон гъэшлэгтон заомрэ мамырны-

гэмрэ афэгъэхьыгъэу агъэ-
хъабыры. Сценарием икы-
хъынрэ икыгъэлыгъонрэ
Юф адэзышлагъэхэм ащыш-
М. Шемякинр. ЗэлъашIэрэ
цIыфым, кIэралыгъуабэм
ащылэгъэ ыкIи Юф ащызы-
шIэгъэ сурэтышIым игупшы-
сакIэрэ иеплгыкIэхмэр Юф-
тхъабзм хилъхъагъэх. ЦIыф-
хэр ашIогъэшIэгъонзу зпл-
лыштхэм ащышых балы-
шхоу кIэштIокIо 400 зыхэлэ-
жъэштыр, урыс полк зэфэ-
шъхъафхэм ябыракъхэр пчэ-
гум кызырэрэхатхэр, зэолI-
хэм ясымволическэ пхъэ ма-

шло (костер) зэрашыгчтыр,
нэмыкхэри. Мэфэкым ыкэм
музыкант мин зыхэлэжэшт
оркестрэм П. Чайковскэм
иувертюруу «1812-рэ ильэсыр»
зыфиорэр кыриггэюшт.

Лъэжъ пстэуу Урысые Федерацием шыпсэхэрэм ащыщхэр фестивалым хэлэжъыштых. Ащ фэдиз цыф зэплъышт мэфэкI къэгъэлэгъонхэм зиIпэлIэсэныгъэ хэзылхьагъэхэм адыгэ сурэтышIу Михаил Шемякини ащыщ.

ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

ХЬЭХЭМ КЪАТЫРАХЫЖЬЫГЪ

кыулыкѳум иинспекторхѳр псынклѳу кѳэсыгѳэх. Шѳэ-
жѳьер хѳитлѳум зѳрѳээралѳа-
шѳорѳр ахѳм залѳэгѳум, клѳ-
рахѳомклѳ ошѳогѳум дѳоягѳэх.
Ротвейлерхѳм шѳэжѳьер
кѳыкѳадзи, инспекторхѳм
адѳж кѳыкѳатхѳугѳ. Ахѳм
лѳшѳклѳ яонхѳ фаѳу хѳугѳ,
нѳмыкл хѳкѳлпѳ чѳлѳгѳэн.
Нѳужм шѳэжѳьер елбѳтѳу
рѳспубликѳ клиничѳскѳ клѳлѳ-
чыклѳ сѳмѳдѳжѳым нагѳэ-
сыгѳ. Ар лѳэшѳу зѳхаунт-
хѳагѳ, аѳ, врачхѳм кѳызѳра-
лорѳмклѳ, ишѳылнѳгѳклѳ чѳ-
нагѳо чѳлѳжѳэн. Игѳѳом поли-
циѳм иѳоѳышлѳхѳр кѳызѳрѳ-
сыгѳѳэхѳм ишѳуагѳѳклѳ шѳэ-
жѳьер пѳаѳу кѳѳнагѳ.

Хьэхэр зиэхэр агъэунэфыгъ,
ащ административнэ пшъэдэ-
кIыжъ ыхьышт.

**АР-м хэгъэгү кЮцІ
ЮфхэмкІэ и Министерствэ
гъогурькЮныр
щынэгъончъэнымкІэ
и ГъэЮрышланІ**

Мыекъопэ районым ит поселкэу Приречнэм дэжь щыджэгурэ кIэлэцIыкIухэм блэ-кIыгъэ тхьэмафэм хьэхэр къатэбзнагъэх. Илъэси 10 — 12

сыгыбгы шэзэжыыхэр зычлэ-
зыгэхэ чэтэн гээлагэхэм рот-
вейлер лэпккым фэдэу хыт-
лэу кылуэнагэхэ. Ащ ичлэ-
хыагы псынклэу клэлэцкылу-
хэм кыагээпытагээми, зыкли
ишлуагээ кээклуагээп, псын-
клэу чэтэныр хы гужбыгэхэм
зэлатхыгээ ыкли зы шэзо-
жыер цапэклэу кыычлалэз-

шъугъ. Адрэхэм кIатхъужьы-
нэу игъо ифагъэх. Ахэр псэу-
пIэм зыдэлъадэхэм апэу зы-
Iуклагъэхэм полицием макъэ
ригъэлунэу елъэлугъэх.

Хьэхэм шьэожьыер зыщабубытыгъэ чыпIэм гъогурыкIоныр щынэгъончъэнымкIэ

Спортыр зикласэу тиреспубликэ исхэр Къэралыгъо телерадиокомпаниеу «Адыгея» зыфиорэм илофышэу, Урысшэм ижурналистмэ я Союз хэтэу Иуаныкыо Замирэ фэтхэусыхсэх янэ идунэй зерихожьыгъэм фэшI. Щымылэжым илахьыл-благэхэм къынир адагошы.

«ЕджэпIакIэм» игъэпсын игъогукIэ...

Ащ къызэриIуагъэмкIэ, УФ-м и Президент кIэшакIо зыфэху-гъэ проектэу «Наша новая школа» зыфиIорэм изэшIохынкIэ республикэм ахыцэм ылъэны-кIокIи, зэхэщэн Iофхэм альэны-кIокIи амал дэгъухэр илхыгъэ. Непэрэ мафэм диштэрэ егъэджакIэм тегъэпсыхыгъэ проектэу «Я 21-рэ лIэшIэгъум иеджапI» зыфиIорэр кIэлэгъаджэхэм кIэлэеджакIохэм, ахэм янэ-ятэхэм, обществэм, къэралыгъоми зэрэщыкIагъэр министрэм къыриIотыкIыгъэ ыкIи къыгъэнэфэгъэ.

Сыд фэдэшта ар?

«ЕджэпIакIэм» къыдилыгъэрэ зэхьокIыныгъэхэм министрэр къашыуцугъ. Ащ къызэриIуагъэмкIэ, еджапIэр ыпкIэ плъэ-зэ иIофшIэн зэхичцэн фæе. ЕджапIэ пэпчъ хэтрэ сабийи ригъэджэн ылъэкIынэу амал иIэшт: ипсауныгъэкIэ адрэхэм ауж къинэрэми, сэкъатныгъэ зилъми, сабий ибэм, ны-тыхэм къэралыгъом къалихыгъэми, чIыплэ къин ит кIэлэцIыкIуми «еджэпIакIэм» шеджэнхэу амал ялэ хъун фæе. Ащ дакIоу, еджапIэм амал чIэлын фæе зишIэ шIэгъошIоу, лъэныкIо зэфэшхыафхэмкIэ IэпIэс-ныгъэ зыхэлт кIэлэеджакIохэр къыхигъэщынхэу, ахэм Iоф адишIэнэу.

КIэлэгъаджэм пшъэрылгъэу иIэр сабыр ыпкIэ зыфэлэжъэн ылъэкIыштыр, ар зытегъэпсы-хыагъэр къыхигъэщынхэу, кIэ-лэеджакIом ыныбжэ икIумэ еж-ежырэу псэун ылъэкIынэу, ицхыгъэ зытелъыжъэу, шIошъ-хуыныгъэ зыфириIэжъэу ыплу-ныр ары.

«ЕджэпIакIэр» мэкIэ-макIэзэ гъэпсэфыплэ чIыплэ хъун фæе. Ар IофшIэгъу мафэм, гъэпсэ-фыгъо уахътэми Iухыгъэшт. Ащ щызэхэщэрэ мэфэкIхэр, концертхэр, спектаклэхэр, спортинвэ Iофтхыабзэхэр уна-гъом зызыщигъэпсэфырэ чIы-плэхэу хъунхэ фæе.

«ЕджэпIакIэм» ипашэ имэ-хъанэ зблэхуыгъэ хъушт. Ар зэр-энахэ шъхыафитыштым да-кIоу, ипшъэдэкIыжыи зыкы-Iэтышт.

«ЕджэпIакIэм» утегушыIэ зыхыукIэ къыхэбгъэщын фæе ащ иархитектурэ, итеплэ зэ-хьокIыныгъэ зрафэхуыштыр, кIэлэеджакIохэм ягъэшхэнкIэ, спортым ыкIи творчествэм шы-пылгъынхэмкIэ амалыкIэхэр иIэнхэ зэрэфæр.

«Я 21-рэ лIэшIэгъум иеджа-пIэ» гъэсэныгъэм уасэу шыфа-шырэм, оценкэу шагъэуцухэрэм къагъэлъэгъон фæе ащ Iоф зэршIэрэри, гъэсэныгъэм ылъэ-ныкIо изытети.

ЗэхьокIыны-гъэхэм яшIуагъэкIэ

Министрэм къызэрэхигъэ-щыгъэмкIэ, зэхьокIыныгъэ-шIум къыдилыгъэрэ Iофтхыаб-зэхэм Адыгэ Республикэм гъэ-

Тигъэзет къызэрэхуытыгъагъэу, гъэсэныгъэм иIофышIэхэм язэIукIэу шышхыалум зэхэщэ хабзэр блэкIыгъэ бэрэскэшхом Адыгэ кIэлэгъэджэ колледжым щыкIуагъэ.

Гъэсэныгъэм иIофышIэхэм анэмыкIэу ащ хэлэжъагъэх Адыгэ Республикэм и Парламент, профсоюзхэм,

МВД-м, ФСБ-м, МЧС-м ялыкIохэр.

Гъэсэныгъэр гъэкIэжыгъэныр ары зэIукIэм зыщытегушылагъэхэр. Мы къулы-къум ылъэныкIокIэ зэхьокIыныгъэхэр шIыгъэнхэмкIэ зишIуагъэ къэкIошт лъэпкэ проектэу «Наша новая школа» зыфиIорэр амал дэгъоу, IэубытыплэшIоу зэрэщы-тым фэгъэхыгъагъ доклад шъхыалэу АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ ими-нистрэу Хъуажэ Аминэт къышIыгъэр.

сэныгъэмкIэ ылъэныкIо ыпашъхэ ит пшъэрылхэм язэ-шIохынкIэ яшIуагъэ къэкIо. Ащ пэлухъанэу федеральнэ бюджетым къытIупшырэр на-хыбэ зэрэхуэрэр къэзыушы-хыагъэр пчъагъэхэр блэкIыгъэ гъэзет къыдэкIыгъом къыш-хэтыуытыгъэх.

2011-рэ илхэсым федераль-нэ бюджетым къытIупшыгъэ ахыцэм ипроцент 95-р муниципальнэ бюджетхэм афагъэ-хыгъэ. 2012-рэ илхэсым мэзиеу пыкIыгъэм къыкIоцI гупчэм къытIупшыгъэ ахыцэм ипро-цент 74-р (сомэ миллион 230-рэ мин 963-рэ) районхэм ыкIи къалэхэм афагъэкIуагъ.

Гъэсэныгъэр гъэкIэжыгъэ-ным къыдилыгъэрэ лъэныкIо-хэм ащышых кIэлэгъаджэхэм ялэжъапкIэ нахышIум ылъэ-ныкIокIэ зэрэзэхьокIыгъэр, гъэсэныгъэм шэпхыакIэхэр къызэрэхэхагъэхэр, дистанци-оннэ егъэджэныр, кIэлэгъа-джэхэм яегъэджэн ыкIи нэ-мыкIхэр.

— 2011-рэ илхэсым кIэлэ-егъаджэхэм ялэжъапкIэ Ады-гэ Республикэм хэпшыкIэу къышыхэхагъэ, — къыуагъ министрэм. — А илхэсым итыгъэгъазэ кIэлэгъаджэхэм ялэжъапкIэ экономикэм иIофы-шIэхэм къагъахъэрэм нахы нахыбэ хуыгъэ ыкIи 2011-рэ илхэсым иапэрэ мэзищ сомэ 13747-м нэсыгъ. 2011-рэ илхэ-сым ищылэ мазэ къагъахъэ-щыгъэр сомэ 9256-рэ. Лэжъап-кIэм зыкыгъэIэтыгъэным пае республикэ бюджетым сомэ

миллион 65-рэ къытIупшыгъ. Мы илхэсым кIэлэгъаджэхэм ялэжъапкIэ АР-м иэкономикэ къыцагъахъэрэм нахэ макIэ тшIыштыт.

НыбжыкIэхэр къещэлIэгъэнхэм пае

ЕджапIэ пэпчъ кIэлэгъэджэ ныбжыкIэхэр нахыбэу къе-щэлIэгъэнхэм ыналэ тырегъэ-ты. Ахэм япашэхэм янахыбэм кIэлэгъэджэ ныбжыкIэхэм ялэжъапкIэ ставкэ процент 50 афыхагъахы. Апшъэрэ еджа-пIэм къычIэкIыгъэ нэбгыри 8-у гурыт еджапIэхэм аIухы-гъэхэм сомэ мин 20 зырыз шIухыафитынэу аратыгъ. Iоф за-шIэрэр илхэсыщ мыхъуэзэ кIэ-лэгъэджэ ныбжыкIэхэм апэ-ррэ республикэмкIэ зэнэкIокIу афызэхэагъ.

Ащ фэдэ Iофтхыабзэу рагъэ-кIокIхэрэм яшIуагъэкIэ 2011-рэ илхэсым кIэлэгъэджэ ныб-жыкIэхэу еджапIэхэм аIухы-гъэр адрэ илхэсхэм ялтытыгъэ-мэ, нахыбэ хуыгъэ. ЗэкIэмкIи нэбгыри 104-мэ яIофшIэн еджапIэхэм ащырагъэжъагъ.

НэмыкI IофшIагъэхэр

2011 — 2012-рэ илхэсхэм апэрэ классхэм къыкIолIэгъэ кIэлэцIыкIухэм егъэджэныр федеральнэ къэралыгъо шап-хэхэм атетэу рагъэжъагъ. Ин-формационнэ шIыкIэхэм ахэ-

гъэхьогъэнымкIи амалхэр шы-Iэхэ хуыгъэ. Сэкъатныгъэ зилэ кIэлэцIыкIухэу еджапIэм кIон зымылгъэкIыхэрэр яунэхэм ащырагъэджэнхэм пае муници-пальнэ гупчи 9 ыкIи шъолгъыр гупчэ къызэIуахыгъэх. Аужы-рэр зэрэзэтырагъэпсыхыэрэм ишIуагъэкIэ, дистанционнэ егъэджэныр нахэ дэгъоу зэхэ-щэгъэ хуышт, районхэм ащылэ гупчэхэм яамалхэм ахэхьошт. Мыекъуапэ пэчыжъэ къоджэ еджапIэхэм ыкIи зэхэсхэу зы-щырагъэджэхэр еджэпIэ цы-кIухэм нахэ альпылэсыгъошIу хуышт.

Федеральнэ къэралыгъо шэпхыакIэхэм атетэу еджэныр езыгъэжъагъэхэм ыпкIэ хэмы-лэу тхылхэр аратыштых, ахэр къашэфыгъахэ. 2012-рэ илхэсым компьютернэ техни-кэ 1800-рэ къашэфыгъ. Джы нэбгырэ 15 пэпчъ зы компью-тер тефэ.

2011-рэ илхэсым министр-ствэм къыгъэнэфэгъэх амалхэу федеральнэ къэралыгъо шап-хэхэм зэратехьащтхэр. Мы аужырэ илхэсхэм еджапIэхэу федеральнэ шапхэхэм атехьа-гъэхэм япчъагъэ фэдитIукIэ нахыбэ хуыгъэ. Ионыгъо мазэм и 1-м къыщегъэжъагъэу рес-публикэм иеджэпIэ 16-мэ я 5-рэ классхэм ащеджэрэ нэб-гырэ 760-р къэралыгъо шэпхы-кIэхэм атехьанхэу хъазырых. Ахэм апае министерствэм егъэджэн планхэр зэхигъэуца-гъэх. Мы лъэныкIомкIэ еджа-пIэхэм анахэ анаIэ зытыра-гъэтын фæхэм ащыщ ны-ты-

хэр нахыбэу егъэджэн Iофым къыхэгъэлэжъэгъэнхэр, шап-хэхэм къыдалгытэрэ Iоф-тхыабзэхэм ащыгъэгъозэгъэн-хэр.

2012-рэ илхэсым кIэлэгъа-джэхэм яшIэныгъэхэм зашъ-хагъэхэрэ республикэ инсти-тутым еджапIэхэм япэщэ ыкIи предметхэмкIэ кIэлэгъэджэ 1039-мэ егъэджэнхэр щакIугъэх. Ахэм анэмыкIэу мы илхэсым институтым егъэджэнхэр аща-фызэхичагъэх социальнэ кIэлэ-егъаджэхэм, психологхэм, тхылъеджапIэмэ яIофышIэхэм, вожатэхэм. Ахэр зэкIэ егъэ-джэн Iофым хэлэжъэнхэу шап-хэхэм къыдалгытэ.

ЕджапIэхэм ачIэт медицинэ кабинетхэм мы илхэсым икIэ-ухым нэс ащыкIэгъэ Iэмэ-псы-мэхэр зэкIэ аIэклагъэхьащтых. 2012-рэ илхэсым автобус 19 еджапIэхэм афащэфышт. Ащ ишIуагъэкIэ зэкIэ зищыкIа-гъэхэм транспорт ялэ хуышт. Министрэм къызэриIуагъэмкIэ, еджэпIэ 20-мэ зэкIэ предмет-хэмкIэ егъэджэн-нэрылгъэу Iэпылэгъухэр афащэфыгъэх. ЕджапIэхэм япроцент 50-мэ предмети 2 — 3-кIэ ащ фэдэ Iэпылэгъухэр аIэклагъэхьагъэх.

— ИлхэсыкIэ еджэгъур къыханкIэ зы тхыамафэ къэ-нагъ, — къыуагъ министрэм. Сыд фэдэ хуыгъэ-шIагъэхэ илхэсыкIэ еджэгъум къытажэ-хэрэр? АпэрэмкIэ, 2013-рэ илхэ-сым федеральнэ бюджетым къыкIэу гъэкIэжыным пэлу-хъанэу къатIупшырэ ахыцэр зэпыуштыт, а проектхэм апае Адыгэ Республикэм сомэ миллион 200 хуыр ахыцэ къылэ-кIэхьащт. Арышъ, муниципаль-нэ органхэм япашэхэм агу къэсэгъэкIыжыи зэзэгъыныгъэ-хэм къыдалгытэрэ пшъэрыл-хэр игъом агъэцэкIэнхэу.

ЯтIонэрэмкIэ, республикэм иеджэпIэ 16-мэ федеральнэ шэпхыакIэхэр ащадуплэгъухэу мы илхэсыкIэ еджэгъум рагъэ-жъэшт. Ащ епхыгъэу къасломэ сшIоигъу, я 5-рэ классхэм ащеджэрэ кIэлэцIыкIухэмрэ ахэм янэ-ятэхэмрэ кIэлэгъа-джэхэм къотэгъу афэхьухэмэ зэрэсшIоигъор. ЯщэноэрэмкIэ, зэкIэ къэралыгъо ушэтыныр лыкIотэшт, зэхьокIыныгъэхэр фэхьухэзэ, нахэ дэгъум фэ-кIошт. КъэкIорэ илхэсым ин-форматикэмкIэ ар шъхадж компьютеркIэ ытын ылъэ-кIышт. Ушэтын шъхыалэ ылъэныкIокIэ зэхьокIыныгъэ-хэм кIэлэеджакIохэр псынIкIэу ащыжугъэгъуазэхэ шъушIы-нэу сыкышъушъуцугъы.

ШъхыэкIафэ зыфэсшIырэ кIэлэгъаджэхэр! Уахътэр лъэ-кIуатэ, гъэсэныгъэм иIоф зэ-хьокIыныгъэхэр фэхьух, ау зэмыхьокIэрэр ыкIи анахэ шъхыалэу къэнэжъхэрэр кIэлэ-еджакIор, ны-тыхэр ыкIи кIэ-лэгъаджэр арых. Ахэр зэгъу-сэхэу Iоф зэдэшIэмэ, гъэхьагъэ-хэм тафэкIошт.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Сурэтыр тезыхыгъэр Iэ-шъынэ Аслъан

Хэklär зыдахьын щылэп

Псыхъоу Шыхагуашэ Мыекьюапэ благъу кызышкълорэ чыплэхэм цыфхэм зыщэгъэпсэфу хабзэ. Ахэм ащыщэу Шэуджэн кьэлэ цыкълум щыдэр ары нэпэ зигугъу кьэтшыщтыр.

Зипсауныгъэ кьэзыухъумэхэрэм пчэдэжыкырэ жьэу мыш кышхъахъы, псыхъоу лъышом жьы кышхъахъ. Зэрэунагъоу кьакълэхъэ, чыг члэгъ чыплэ-тагъэхэм мафэрэ цыфхэм за-щагъэпсэфы, пчыхъэрэ ныб-жыкълэхэр кышхъыгъэхъэхъ.

Чыплэр дахэ. Автомашинэхэр зырыклорэ гъогумрэ псыхъомрэ азыфагу илэ чыгу шьолгырыр псыхъоу нэпкъым рекълэ, чыплэ-чыплэу чыгхэр кышхъы. Псыхъори, ащ ыкылкълэ щылэ мзыри, кыушхъэ лъапыри нэр плэпахъу дахэ. Тучанхэр, шхалэхэр благъэх, фаехэр зкълэ общественнэ транспортмкълэ мыш кьекълэлэнхэ алъэкълэщт.

Зыгъэпсэфыплэ чыплэабэ кьалэм имылэми, мыш кьакълэ

хэрэр зыдэщысыхэрэм афэ-сакъыхъу плон плэкълэщтэп. Къагъэнэрэ хэklär тыдэкли щитэкълухъагъ. Зэбгырыдзыгъэхъу щыт пхъэнтлэкълэ кълыхъэхэм цыфхъу мыш зышхъыгъэпсэфыгъэхэм кылуанэгъэ шлохэр акълэризых. Зыхэм ратэкълухъагъэр адрэхэми зэкълэуагъоу фаехэп. Хэklär хахъозэ, тутын стафи, бжэм хэшылкыгъэ лагъэхэри, стэчанхэри, тхылгы-плэжхэри зэхэхъох.

Къапыкыгъэ хэklär зыгъэ-стыжыкыхэрэри цыфхэм къахэ-кълых, ау мэшло жьоку лъаплэу клосжыкыгъэхэр чыг лъапсэхэм зэрэпблагъэхэм уегъэгумэкълэ.

Псы гъунэм ыдэжэ узэрехы-рэ гъогужьыри нахэ шлоижэ. Зэхэкълыхъагъ. Псы нэпкъыри, екълэлаплэри уыжэ лъагэхэм зэлашхъагъ. Пыдзафэхэр шы-зэхэшхъуэх, мэ лае кылоу, жьы кышхъыпшэныр гомылу.

Цыф клонлэ зыгъэпсэфыплэр зымы ымыгъэкълэбзэу, зи лъы-мыплэу кышхъыгъэхъу. Гъэмэфэ

уахътэм мыш уцэу кышхъы-кылырэр аупклэ, ау гъогу напцэм нахэ пэблагъэр тырахышгъ, псыхъоу нэпкъым уезымыгъэ-кълуалэу кьэкълыгъэр къагъанэ. Лъэс гъогу цыкълэу псы нэпкъ шьыпкъэм рекълэуагъоу уехъуа-псэми, урыклонкълэ шынагъо. Уцыжыкы блэхэр халъагъоу цыфхэм къало. Нэпкъымы улуыкхэмэ нахышлу — псым ятлэр зышхъычыхыгъэ чыплэхэр ащ илэх, гоунхэклэ шынагъо.

Зыгъэпсэфыплэр зыкламы-гъэкълэбзэрэр зэдгъэшлэнэу Мыекьюапэ иадминистрации тызытеом, а Иофыр хъызмэт-шлэплэу «Благоустройство МО» г. Майкоп» зыфилорэм ыгъэ-цаклэу ыкълэ ипшъэрылэу кы-тауагъ. Гъэлорышлэплэм ипа-щэ игуадзэу С. В. Еременкэм зыгъэпсэфыплэр тхъамафэм зэ зэрэуагъызырэр (блыпэ мафэ кьэс), хэklär зэрэуагъыжы-рэр тигъэшлэагъ. Ау цыфыбэ кызышкълорэ чыплэм макълэп шлоу кылуанэрэр, ар зэрэхы-лэн чыплэ щылэп. Ащ кы-хэklär зыдэщысыгъэхэм къа-гъанэ е псы нэпкъ зэхэкълы-хъагъэм хатакълэ.

Еременкэм бушъэфыгъэп шьолгырыр зэрэщытэу зэ-рамыупклэрэри, зэрамыгъэкълэ-бзэрэри. «Красная линия» тлоу ил ащ чыплэ гъэнэфагъэ, — ело ащ. — Гъогум кышхъэгъэжы-гъэу ащ нэс тэ тыналэ зытетыр. Къанэрэр (псы нэпкъым нэс) тэ дгъэкълэбзэрэп.

— Хэта адэ ащ лъыплэ-рэр? — тыклэупчлагъ Иофым тигъэгумэкълэу.

— Сшлэрэп.

— Зэрэшъолгырэу сыда, зэ нахэ мыхъуми, гъэ псаум зы-клэшъумыупклэрэр? — теуп-чыгъ етлани.

— Тэ администрацием кытфитлупшырэ ахыщэм тефэ-рэр ары тшлэрэр...

Уцыжыкы кышхъыгъэхъэ чыгу шьолгыр псыгъом лъыплэ-рэр ыкълэ ащ игъэкълэбзэнкълэ пшъэ-дэклэжы зыхырэ организаци-ер зымы кытитлауагъэп. Зы-гъэпсэфыплэм кыпэблэгъэ муниципальнэ хъызмэтшлэплэу «Майкоп — Водоканалым» иинженер шъхъалэ гъэкълэбзэ-ным ялоф хэмылэу кытитла-уагъ. Мыекьюапэ ГЭС-м ипа-щэу С. Г. Остапенкэми псылу-шъор сыдигъуи зэрамыгъэ-кълэбзэщыгъэр ыкълэ зэрэмып-шъэрылгыр кыдгургыгъэуагъ.

Къэлэ администрацием ятло-нэрэуи тытеуагъ. Администра-цием ипашэ игуадзэу Н. С. До-лотовым зыгъэпсэфыплэ чы-плэр арагъэупклэнэу ыкълэ ара-гъэгъэкълэбзэнэу тыкыгъэ-гугъагъ. А Иофыр шлэхэу зэ-шлуахышхъы, цыф клуанлэр администрацием атыргыгъэ-

пытыхъэзэ аригъэуагъызынэу щытэп, ащкълэ пшъэдэклэжы зыхырэ цыфхэри кыулыкълэ-хэри щылэх. Иофым пэлуагъэ-хъащт ахыщэри кьэлэ бюдже-тым кыдыхалыгъагъэп. Кы-зэрэталуагъэмкълэ, икълэгъэ илэ-сыми хатхэгъагъэп. Цыфмэ къахэklär ахыщэм щыщ ахэм ящыкълэгъэ фэлэ-фашлэхэм па-щэхэм алауагъэхъажыныу ары хабзэм зэрилгытэрэр.

Цыф пстэуу зыгъэпсэфы-плэм тызышхъыгъэхэм ыкълэ тызыдэгущылагъэхэм яшло-игъоныгъэхэм адетэгъаштэ, ахэр игъо шьыпкъэу щытых: тхъамафэ кьэс зыгъэпсэфыплэр тло агъэкълэбзэзэ ашлэмэ, хэ-кылыр бэу зэлукълэщтэп, хэklär зэрэхылылэн фэе чыплэ горэм ар зэрэагъышхъыр шагъэуцумэ, ишлуагъэ кьэкълэщт, цыфхэмкълэ чыплэ шынагъохъу нэпкъым фэхъуагъэхэри кьэшхыгъэхъэнхэ фае.

ШЪАУКЪО Аслъангуаш.

ПЕНСИОННО-КАПИТАЛЬНЫЙ ФОНД РЕСПУБЛИКИ АДЫГЕЯ

Нэбгырэ миллион 85-мэ апай

Урысые Федерацием Пенсие-хэмкълэ ифонд Иофшлэнымкълэ пенси-ехэм мылкъу зышхъыгъэхъэлэрэ лахъэу илэм ахыщэ хъзылхъэхэрэм алицевой счет изытет ехылылэгъэ кьэбархэр илэс кьэс анегъэсых. Цыфхэм апае кьэбарлыгъэхэр ха-урых, почтэклэ афарагъэхъых. Ащ фэдэ тхыгъэ миллион 85-рэ мы илэ-сым цыфхэм арагышхъ.

Мы лъэхъаным Пенсиехэмкълэ фон-дым зипенсие мылкъу зышхъыгъэхъэ-клэрэ лахэ зилэ нэбгырэ миллион 72-м кьэбархэр афегъэхъых. Ахэр заказной шылкълэ цыфыр зышхъыгъэхъу итхылъ-хэм къагъэнафэрэм атлупышхъ.

Мы илэсым тхыгъэр нахэ кы-зэрыкълэу агъэпсыгъ. Ащ нафэ кьэ-шы страховой ыкълэ зэлугъэкълэгъэ лахъхэм апае цыфым Иофшлэн кьэ-зытырэ хъызмэтшлэплэм блэкыгъэ 2011-рэ илэсым фытэу зыфэдизы-р. Ащ имызакъоу, цыфхэр шагъэ-гуагъэхэ мылкъу зышхъыгъэхъэлэрэ лахъым ихъэгъэ ахыщэр ыгъэзекълэ-щтэу зэритыгъэ гъэлорышлэклэ ком-панием иахыщэ инвестициехэм зэра-хилхъагъэм фэдэу кыфыхыгъэр зыфэдизыр. Джащ фэдэу кьэралы-гъомрэ цыфымрэ мылкъу лахъклэ зэ-дхылажыгъэхъэзэ пенсиехэм апае мылкъу зэлугъэкълэгъэным ехылылэ-гъэ Программэм хъагъэхъэхэм ежы-хэм атыгъэр ыкълэ кьэралыгъом къа-фыхыгъэхъагъэр зыфэдизыр, цы-фым пае зылут хъызмэтшлэплэри а

Программэм хэлэжыгъэмэ, Иофшлэ-плэм фытыгъэр зыфэдизыр тхыгъэм кышхъыгъэхъагъо. Бзылфыгъэхъу ны (унэгъо) мылкъур ипенсие хъзылъ-хъагъэхъэми зкълэ ахыщэу зэуагъэкла-гъэр зыфэдизыр кызылотыкылырэ кьэбархэри афагъэхъышхъ.

Ыпшъэклэ кызырэщытлауагъэу, зи-гугъу кьэтшыгъэр мы Иофшлэныр не-пэ зыхэт апэрэ чызыур ары. 2012-рэ илэсым ичъэпыогъу-шэклогъу ма-зэхэм ятлонэрэ чызыур тегъэпсыкы-гъэу кьэбархэр афагъэхъышхъ. А купэу нэбгырэ миллион 13 хъурэм кышеуыгъэхэ мылкъу зышхъыгъэхъэ-клэрэ лахэ зымылэхъу зылицевой счет пенсиехэмкълэ страховой лахэ нэмыкълэ кышхъыгъэхъэлэгъуагъэхъэр. Мыщ дэжыкы цыфхэм кьэбархэр алгыгъэ-лэсыгъэнхэр нахэ кызырэкълэу зэри-гъэпсышхъым Иофыгъохэр Пенсие-хэмкълэ фондм зэрехъэх. Фондым кыгъэхъышхъ кьэбарым шъеуыжэу, ащ зыгъыныгъэ зыдышхъыгъэ чыфэт организациехэмкълэ шъуагъэхъэ е кьэ-ралыгъо фэлэ-фашлэхэмкълэ портал Зейклэу www.gosuslugi.ru жъугъэфэ-дзэзэ электроннэ шылкълэ тэгъу шъуи-лицевой счет изытет нэлуасэ зыфэ-шъушлын шъулэжышхъ. Ащ имы-закъоу, Пенсиехэмкълэ фондм икълэ-тамэу шъузышхъыгъэхъэр чыплэм

щылэм шъуилицевой счет изытет кышхъыгъэхъуагъэхъыкышхъышхъ.

Зигугъу кьэтшыгъэр кьэбары мы илэсым кышхъуагъэхъэмэ, шъу-зышхъыгъэхъэр чыплэм Пенсиехэмкълэ фондм икълэтамэу щылэм зыфэжы-гуагъэ. Кышхъуагъэхъыгъэ кьэба-рым дэгъоу зышхъыгъэхъэгуагъэ шлоигъоу Пенсиехэмкълэ фондм шъугу кьэгъэкълэжы. Зыгорэкълэ шъузыгъэхъэжырэ цыфым е Иофшлэ-плэм блэкыгъэ илэсым страхово-вой тынхэр шъуфимыгъэхъэмэ е кы-шъуагъэхъэмэ нахэ макълэу шъуфи-тыгъэхъэмэ, шъузыгъэхъэжырэ пхы-шэу шъудэгущылэн фаеу хъушхъ. Джащ фэдэу Иофшлэнымкълэ инспек-цием е хыкуым зафэжыгъэхъэмэ хъушхъ, сыда плэмэ илэсым кы-кълэу страховой тынхэр шъуфамы-тыгъэхъэмэ, пенсиу кышхъуагъэхъэр кызылахырэ мылкъоу зэлукълэрэм хахъо фэхъушхътэп, джащ фэдэу пен-сиеу кышхъуагъэхъэмэ хъушхътэп.

Шъо шъуишлоигъоныгъэхъэклэ пен-сиехэм апае зэлужыгъэхъэлэрэ мыл-къур пенсиехэмкълэ мыкълэралыгъо фондм ешъуагъэхъыгъэхъэмэ, зи-гугъу кьэтшыгъэ кьэбары илэс кьэс ащи кышхъуагъэхъышхъ.

Пенсиехэмкълэ фондм АР-мкълэ и Къутамэ ипресс-кълэуагъу.

Уголовнэ Иоф кыфызэлэуахыгъ

Банкым ахыщэ чыфэ кылызыкыгъэ бзыл-фыгъэу зымышхъыжырэмылэныкълэ хы-кум приставхэм я Федеральнэ кълэуагъу и Гъэ-лорышлэплэу Адыгэ Республикэм щылэм и Мые-кьюапэ кьэлэ отдел зэхэфын Иофхэр зэхышхъагъэх. Чыфэр зэкълэмкълэ сомэ мини 189-рэ фэдиз мэхъу.

Урысыем изаконодательствэ зыкуагъэ бзыл-фыгъэм мылкъоу лэклэлыр хыкум пристав-гъэкълэуагъу ыгъэунафызэ, автомобилэу BMW-5731-рэ зыфилорэр ащ илэу кычылгышхъыгъ. Шапхъу щылэхэм адишхъу автотранспортыр охытэ гъэнэфагъэм ыгъэфедэн фимытэу хыкум при-ставым унашъо ышхъыгъ. Арэу щыт нахэ мышлэ-ми, уголовнэ пшъэдэклэжы зэрихышхъыгъ ышлэзэ, бзылфыгъэм машинэр ыгъэбылгыгъ.

Нэужым хыкум приставым лъыхъон Иофхэабзэхэр ригъэкълэуагъэхъэ, агъэбылгыгъэ BMW-р зыдэщылэр ыгъэунафын плэкыгъэ.

Хэбзэгъэуагъэр зыкуагъэ бзылфыгъэм ылыныкълэ джырэ уахытэ уголовнэ Иоф кы-зэлэуахыгъ, зэхэфынхэр макълэ.

Сомэ мин 915-рэ рагъэпщыныгъ

Хъакълэуахыгъэр зымытыхэрэ лахъэхъэлэ обще-ствэу республикэм итым сомэ мин 915-рэ хъу-рэ чыфэу телгыр егъэпщыныгъэн зэрэфаер зэ-рытхэгъэ тхылгыр хыкум приставхэм я Феде-ральнэ кълэуагъу и Гъэлорышлэплэу Адыгеим щылэм имежрайон отдел кылыкълэуагъэ. Кыте-фэрэ пшъэрылгыр зымыгъэхъэлэрэ лахъэхъэлэ обществом ылыныкълэ хыкум приставым зэхэфынхэр зэхышхъагъэх, унашъоу щылэм ащ ипашэ щыгъэгъозагъ.

Ащ ыуж охытабэ темышлэу чыфэу телгыр зэкълэри организацием кышхъыныжыгъ.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

ПСАУНЫГЪ

ЗэхьоклыныгъэхэмкIэ, шепхъакIэхэмкIэ, осакIэхэмкIэ тэ тицIыфхэр «бгъэщынэнхэу» шытыжхэп, ахэм тарагъэсагъ, тIэкIурэ тыщIацIэми, къагъэуцурэ уасэхэр тэтых, етIанэ ахэм тасэжышъ, кIэхэм таяжэ. Ары шыIэныгъэр зэрэгъэпсыгъэр. Ау цыфхэр сыдигъуи нахъ зыгъэ-гумэкIырэ Iофыгъохэм ащыщ

агъэцкIэнхэу щыт. А закон дэ-дэм къызэрэдилыгътэрэмкIэ, стационарым (мэфэ стационарри ары) ачIэлъ сымаджэхэми цыфым ипсауныгъэкIэ анахъ ищыкIэгъэ Iэзэгъу уцхэм ахэхэрэ пстэури ыпкIэ хэмылгъэу арагъэгъотын фае. Ары паклошъ, сымэджэщ ужом (узым елгы-тыгъэу) а зIэзагъэхэр санатори-

стерствэ къеIо, законом къызэрэдилыгътэу, пстэури апэ рагъэ-шъырэр, нахъ шхъаIэр ыпкIэ хэмылгъэу медицинэ фIео-фашIэхэр цыфхэм ягъэгъотыгъэнхэр арэу. Ау ар шыIэныгъэм зэрэщыгъэцкIэгъэщтыр джырэ нэс гъэнфэгъагъэп, къызэхъзы-фынэу зыщыгуыгъэхэрэр мы зигугъу къэтшIырэ шепхъакIэхэм

ШепхъакIэхэр къыхэхъащтых

псауныгъэм икъэхъумэн епхыгъэ зэхьоклыныгъэхэр, ащ шепхъакIэу къыхагъахэхэрэр.

Мары къэбар жъугъэм иамалхэм къызэрэтырэмкIэ, сымэд-джэщхэм ыкIи поликлиникэхэм ыпкIэ хэлъэу ащагъэцкIэн альэкIышт медицинэ фIео-фашIэхэм афэгъэхьыгъэ шапхъэхэр аухэсых, нахъ тэрэзэу къэпIон хъумэ, проектър хъазыр. Къыхъащ илгъэсым ищылэ мазэ и I-м къыщегъэжыгъэу ахэм «ягъогу зIэухыгъэщт».

Хэти къыгъахъэ шIоигъу

Ары, медицинэ учреждениехэми мылгъу къалэжы ашIоигъу, ащ фэдэ чIыпIэ ахэр тIэкIу-тIэкIоу рагъэуцох, ыпкIэ хэлъэу медицинэ фIео-фашIэу агъэцкIэхэрэм ренэу ахэхьо. Адэ сыд фэдэ фIео-фашIэхэр ара ахыцэ зыфэгъэхьыгъэ, сыда ыпкIэ хэмылгъэу тфэгъэцкIэн фаер?

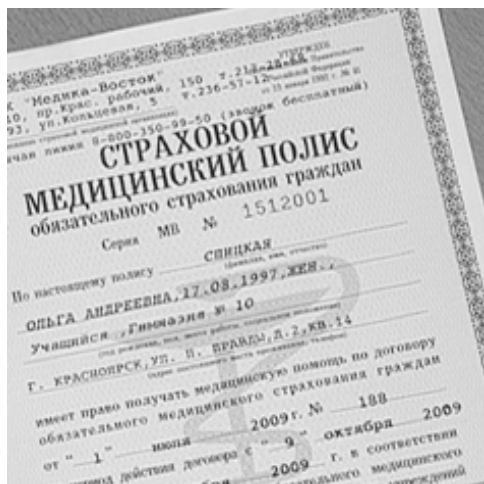
Мы упчIэр икIыгъэ илгъэсым (а Iофыгъом лгъэшэу тегушы-Iэхэу къызырагъажэм) фагъэу-цугъагъ Урысыем псауныгъэр къэхъумэгъэнымкIэ иминистрэу агъэнфэгъэ В. Сковрцовам (ащыгъум ар министрэм игуа-дзэщтыгъ). Ащ джэуапэу къы-тыжыгъагъэм къызэрэщыгъэ-щыгъагъэмкIэ, хэбзэгъэуцугъэм къызэригъэнафэу, апэрэ медик-санитарнэ IэпыIэгъур (поликли-никэхэм амбулаторнэу къащы-тIэзэнхэр), «специализирован-нэ» зыфалорэ медицинэ IэпыIэгъур, «высокотехнологичнэхэри» хэтхэу (мылгъушхо зытефэрэ уплгъэкIунхэр, операциехэр) ыкIи мыхъужышът сымэджэ хылыгъэхэм узыр хэзыгъэжы-кIышът Iэзэгъу уцхэр ягъэгъоты-гъэнхэр («паллиативнэ» Iэпы-Iэгъу), «IэпыIэгъу псынIэм» ифIео-фашIэхэр ыпкIэ хэмылгъэу медицинэ учреждениехэм

ехэми агъэкIонхышъ, япсауныгъэ нахъ зыпкъ рагъэуцожыным ифитыныгъи ахэм яI. Адэ сыда цыфхэм гумэкIыгъо къахэзыл-хьэрэр, зэнэкъокъу-дэо жъугъэ-хэм лгъапсэу яIэр? Пстэури апэу 2012-рэ илгъэсым къыщегъэжы-гъэу поликлиникэхэм ыкIи сымэд-джэщхэм ыпкIэ хэлъэу меди-цинэ фIео-фашIэхэр агъэцкIэн-хэм ифитыныгъэ а хэбзэгъэуцугъэ дэдэм къызэраритыгъэр ары. Урысыем щызэхъащыгъэ «Лига

афэгъэхьыгъэ кIэху документэу охътэ благъэхэм кIуачIэ зIлэ хъуштыр ары.

ЫпкIэ зыфэгъэхьыгъэ

ШепхъакIэу тимецинэ уч-реждениехэр къыхъащт илгъэсым къыщегъэжыгъэу зыргъэозэнхэу щытхэм якыхэхьы, ягъэнфэн Iоф дзэушIагъэхэм къызэрэха-гъэщырэмкIэ, цыфым медици-

нэ фIео-фашIэу фагъэ-цакIэхэрэм ядэгъугъэ, ащ амалэу сымэджэ-щым щырагъэгъотыгъэрэм ахагъахъозэ «ахы-цэ къыдагъэхъэн» фи-тыныгъэ ахэм ятыгъэ-ныр ары а шапхъэхэр зыфэгъэхьыгъэхэр. НэмыкIэу къэпIон хъу-мэ, цыфым еIзэгъэ-ным фэшI ищыкIэгъэ уплгъэкIунхэр (гурыт шапхъэхэм атэгъу) ып-кIэ хэмылгъэу хэти фа-гъэцкIэщтых, ау гурыт шапхъэхэм атэгъу уплгъэкIунхэр фашIы-хэу фаемэ, ыпкIэ ыты-

нэу хъушът. Ау мыщ дэжыым упчIэ къэуцу: гурыт шапхъэхэу ыпкIэ зыфэгъэхьыгъэхэр тыда зы-щухыгъэхэр?

ШепхъакIэхэм къызэрэдалы-гъэрэмкIэ, ыпкIэ хэмылгъэу цыфхэм арагъэгъотын фэе меди-цинэ фIео-фашIэу къэралыгъо программэм ыгъэнфэгъэхэм ачIыпIэ ыпкIэ ытыгъэ ахэм ащыщ фэгъэцкIэгъэным цыфыр епщэлIэнэу щыгъэп. ГушыIэм псе, ОМС-м (шIокI зимыIэ медици-нэ ухъумэным) иполис зылыгъэ цыфэу поликлиникэм къэкIуа-гъэу УЗИ зышIын фаем поликли-никэм игъо фильэгъун фитэп а фIео-фашIэр ыпкIэ хэлъэу фа-гъэцкIэнэу. Ары паклошъ, ыпкIэ хэлъэу фагъэцкIэн альэкIышът

медицинэ IэпыIэгъум нахъ «фа-гъэгъэхьыгъэм» ыпэкIэ, ыпкIэ ымыгъэу фашIэн альэкIышътым ар пэшIорыгъэшгъэу шагъэгъэозэн фае. Поликлиникэм къычIахъэ-хэрэм нахъ зыщальэгъушът чIы-плэм ащ фэдэ къэбар икIу пы-льэгъэн фае, цыфхэм ашIэным фэшI ыпкIэ хэмылгъэу афашIэн альэкIышътыри, ахыцэ зыфатын фаери. Шапхъэу шыIэхэм анахъ лгъагъ фаехэм ахэм атэгъэр ахыцэ атыгъу ары а шапхъэхэм къыда-лыгъэрэр.

Медицинэ фIео-фашIэхэу ыпкIэ хэмылгъэу тфэгъэцкIэнэу щытхэр къыщыгъэнфэгъэх (зэхъугуфыкIыгъэ дэдэу шымыт-ми) «Программа государствен-ных гарантий оказания гражда-нам РФ бесплатной медицинской помощи» зыфиIорэм. Ащ имы-закъоу, етIани шIольыр пэпч ащ фэдэ программэ ештэ, федераль-нэм хэгъэхъон фишIэу е нахъ къыгъэнафэу.

Джы теубытагъэ хэлъэу экс-пертхэм къызэралорэмкIэ, къэ-ралыгъо ыкIи муниципальнэ Iэ-запIэхэм, сымэдджэщхэм къя-олIэрэ цыфхэм афагъэцкIэрэ фIео-фашIэхэу ыпкIэ зыфала-хышътхэр:

врачым уимыгъэкIуагъэу, медицинэ IэпыIэгъу уагъэ-гъотынэу уфаеу ор-орэу уякIо-лагъэм;

шIлэ-плгъэкIуацIэ ямыIоу (анонимнэу) зафэгъэцкIэгъэм; уипсауныгъэ изытеткIэ, узэу уиIэмкIэ имыщыкIа-гъэми, палатэ шхъаф е бэу зырымылгъым урагъэгъолгъа-нэу уфаемэ (сымэджэщым ащ фэдэ палатэу иIэхэр нэкIэхэм, ахэм апкIэ птынэу шытэп), джаш фэдэу илгъэси 4-м къехъу зыныбжэ кIэлэцIыкIоу янэ (е нэмыкI) дычIэлъыныр зы-мыщыкIагъэм гъусэ иIэу чIа-гъэгъолгъахъанэу фаехэмэ.

Зигугъу къэтшIырэ шепхъакIэ-

хэм анахъ «махэу», анахъ зэхэ-лъэшъогуаIоу щыгъэу ахэм къа-тегушыIэхэрэм янахыбэм къы-хагъэщырэ «медицинэ IэпыIэгъу зэрарагъэгъотырэ чэзыур зэхьокIыгъэныр» зыфиIорэр ары. Сымаджэхэм яфитыныгъэхэр къэзыухъумэхэрэр зытешыны-хьэхэрэр а пунктър къызыфагъэ-федзэ, ищыкIэгъэ фIео-фашIэ-хэр фагъэцкIэнхэм пае ыпкIэ зытыгъэ сымаджэр чэзыум ха-щымэ, врачым дэжэ нахъ шIэхэу чIагъахъэзэ ашIы зыхъукIэ, цыфхэм янахыбэр ащ теханым, чэзыур «ащэфыным» къыфашэн-хэр ары. Ащ епхыгъэуи псау-ныгъэр къэхъумэгъэнымкIэ УФ-м и Министерствэ къыхе-гъэщы арушътэу къыхэкIымэ, чэ-зыум ухъытыным пае ыпкIэ птымэ нахъ шIэхэу врачым уиш-тэн ыльэкIышътэу ашIыгъэмэ, уифитыныгъэхэр зэраукъагъэ-хэм фэшI медучреждением ипа-щэ зыфэгъэзэн зэрэфаер.

Медицинэ шыкIорэ зэхьо-кIыныгъэхэм IофыгъуакIэхэр, шепхъакIэхэр къызыдахьых. Ау ахэм зэкIэми цыфхэр агъэрэзэ-хэу пIон плгъэкIынэу сэ сшхъэ-кIэ сшIошIырэн. ЗэрэхъурэмкIэ, врачыри, медицинэ учреждениеу къызыщыгъэIэзэнхэу тызыфаери къыхэтхыным ифитыныгъэу зигугъу бэрэ тшIырэр а шепхъакIэ-хэм шагъэзыеба, шапхъэхэр за-коном пэуцужыгъэху мэхуба?

Мы Iофыгъом — шепхъакIэу поликлиникэхэмрэ сымэдджэ-хэмрэ къыхъащт илгъэсым къы-щегъэжыгъэу зыргъэозэщтхэм — фэгъэхьыгъэу тиреспубликэ иминистрствэ официальной тхыль къыIукагъэгоп. Ар шыIэ зы-хъукIэ, тиспциалистхэм зафэд-гъэзэщт, тиреспубликэ щыпсэу-хэрэр зэжэнхэ фэе зэхьокIыны-гъэхэм ащыдгъэгъозэщтых.

ЖАКIЭМЫКIО Аминэ.

Программэм ишIуагъэ къэлэгъуагъ

Мыекъопэ районым игупчэ сымэджэщ бэмышIэу шыкIогъэ зIуIкIэгъур зыфэгъэхьыгъагъэр, федеральнэ программэу «Зем-

ский доктор» зыфиIорэм къызэ-редилыгътэрэм тетэу, врач ныб-жыкIэхэу мы районым Iоф шы-зышIэнэу къэкIуагъэхэм нIуасэ

зафэшIыгъэныр ары. Район сымэджэщым иврач шхъаIэу ХьокIон Роман тызэрэщыгъэгъо-зэгъэмкIэ, мы илгъэсым, програм-мэм Iоф ышIэу зыригъэжыгъэм къыщыублагъэу, Мыекъопэ рай-оным илгъэситфым нахъ мыма-кIэу Iоф шашIэнэу врач ныбжыкIэ 38-рэ къэкIуагъ. ЗэкIэми сомэ миллион зырыз аратышът, рай-он администрацием ахэм къа-фигъотын фае зычIэсышътхэ унэхэри, къаратынэу щыт чIыгу Iахьхэри. А программэм ишIуа-гъэкIэ специалистхэр районым ригъэкъугъэх пIоми хъушът. ХьокIоным къызэриIуагъэмкIэ,

мы лгъэхъаным районым ищыкIа-гъэхэр врач-лаборантитIурэ пе-диатритIурэ.

— Дэгъугъэ, — еIо Р. ХьокIоным, — мы программэм гу-рыт медицинэ IофышIэхэри къы-хиубыгъэщыгъэхэмэ. Мы лгъэхъ-аным тирайон ФАП 29-рэ ит. Ахэм Iоф ащызышIэщт фельд-шерхэр къэкIонхэм зыгорэушътэу кIэгъэгъушIугъэнхэ фае. Мы про-граммэм къызэрэдилыгътэу, спе-циалист ныбжыкIэм зэзэгъы-ныгъэ районым зэрэдишIыгъэ илгъэситфыр зытешIэкIэ, ар дэ-кIыжыны ыльэкIышът. Ау ащ унэ-ратышътыгъэмэ, цыфыр а чIы-плэм къэнэщтгъагъэ. ЫпэкIэ «Земский доктор» зыфалощты-

гъэхэм Урысыем щаратышътыгъэх чIыгуи, уни, ши.

Мы мафэм район сымэджэ-щым шыкIогъэ зэхэхьэм специ-алист ныбжыкIэу IофшIэныр мыщ щезыгъэжыгъэу къэкIола-гъэр зэкIэп, IофшIэпIэ чIыпIэр къэзыбгынэн зымылгъэкIыгъэ-хэри ахэтых. Пстэури тафэлгъаIо цыфхэм шIуагъэ къафахъэу, ясэньхъагъ шIуагъэлажэу илгъэ-сыбэрэ Iоф ашIэн амал агъо-тынэу.

Леонид МЕРТЦ.

Сурэтым итхэр: **врач ныб-жыкIэу районым къэкIуа-гъэхэм ахэс район сымэджэ-щым иврач шхъаIэу ХьокIон Роман.**

Цыфыр иакъылкIэ мэпсэу

Сэ Тыркуем, Елем районым, кыушхъэу Таурис пэмычыжьэу сыкышхъуагъ. Сыкыздэхъуагъ кыуаджэм джы БашпинарIэ еджэх. Ащ дэсыгъэ пстэумэ афэдэу, сэ сянэ-сятэ хэри мэкъумэшышIагъэх. СицIыкIугъо уахътэ тхъагъоу кIуагъэ. ХъакIэхэр кытфакIоштыгъэх, тыгушIозэ ахэм тапэгъокIыштыгъэ...

Бэ темышIэу тызэрэгушыIэрэ бзэр нэмыкIыбзэхэм зэрэфэмыдэр кызыгурыуагъ. Тыбзэ зыфэдэмкIэ ыкIи кызыдыкIыгъэмкIэ сянэжьэу Гошхъурае сызеупчIым, «Москоф тышщы» кысийлогъагъ, ау ащ кыиыIэрри, зыдэщыIэри кызыгурылогъагъэп.

Сыныбжэ имыкыгуагъэу еджапIэм сычIэхъагъэ. Тыркубзэр ышIэу зы нэбгыри кыитхэмысыгъэми, кIэлэгъаджэр ащ нэмыкIыкIэ кыиддэгущыIэщтыгъэп. Оценкэ дэйхэр тфигъэуштыгъэх, тыркубзэ кIэ кымыгушыIэшхуэрэр ыгъэпщынэщтыгъэх — айва чыыгым кыыпкIыкIыгъэ чыпэмкIэ тIэгущыгъэхэм кыяоштыгъэ. Укыащтэу, пIэ зыIупхыкIэ, тIо кыаоштыгъэ. Тэ, адыгэ кIэлэцIыкIухэм, тызэрэгъэIушыжыи, кыоджэ тхъаматэм ыдэжь тыкIуи, тыфэтхъаусыхъагъэ. Ар, машIор кыиуIкIэу кыакIуи, тикIэлэгъаджэ кыецIэцIэгъагъэ.

Апэрэ «адыгабзэр»

Я 50-рэ илътэхэм сятэ транзистор кыитфихыгъагъ. Ащ адыгэ макъэхэр кыиуIкIыхъуагъ зызэхэсхым, гушIом кыиэхэкIэу «адыгабзэ, адыгабз» сIозэ, сыкуоштыгъэ. ЗэкIэри гушIоштыгъэх. Нэужым адыгабзэкIэ радиом кыэтын горэ щыкIоу сытефэжыгъэп, бэрэ сылхъуагъэми, згъотыгъэп.

Сятэшхэр зэкIэ Анталием кIожыгъагъэх. Сэри илътэи 5 кыуаджэм сыщеджагъэу, сятэ кыалэм тицэжыгъагъэ, сшыхэм сшыпхъухэм и шIэныгъэ аригъэгъотынэу фэягъэ.

ЕджапIэу тызчIэхъагъэм бзэ зэфэшхъафэу кIэлэцIыкIухэм щарагъашIэхэрэм ащыщэу зы кыиэхпхынэу щытыгъэр. Байхэм якIалэхэм инджылызыбзэр, тхъамыкIэхэм — французыбзэр арагъашIэщтыгъэ. Тхъамафэ текIыгъэу сятэшыпхъур зышхъэгъусэ Еребакаан Мурат телъэIуи, еджапIэм ипашэ фытеуагъ, тэри нэмыкI класс тагъэкIуагъ. Ащ инджылызыб-

зэр щызэрагъашIэу кызычIэкIым, пашэм ыдэжь тэр-тэрэу тыкIуи, нэмыцыбзэ зэдгъэшIэнэу тызэрэфаер етIуагъ. «Нэмыц» классым тызэкIом, кIэлэгъаджэм сызыкIэрищи, сынэклашэо кыиуIуыгъэ. Ежым хысапыр аригъэхыштыгъэ, классэу тыздэкIуагъэм пэщэныгъэ дызэрихъэщтыгъэ. «Бзэхэр зэрэзэблэпхъуагъэхэм джары кыиуIуыгъэр» зэс-ложыгъагъ.

Апэрэ шIэныгъэхэр

Мафэ кыэс еджапIэм тыкIо зыхъукIэ, «Балкон чIэгъэхэм шъуарымыкIу — псыр кыишъуутыраклэщт, черкесыбзэкIэ (адыгабзэкIэ) шъумыгушыI — еджапIэм шъукычIафыштыгъэ» тIэнэ-тIэтэм кытаIоштыгъэ. Тыбзэ тырыгушыIэн тызэрэфимытым тигъэгубжыштыгъэ, лъэпкэ зэхэшыкIыр кыиуIуыштыгъэ. Тарихъ романэу Шамиль-Имамьым фатхыгъэм нэмыкI тызэджен ли-тературэ Кавказым фэгъэхыгъэу тилагъэп. Илътэ 12—13 тыныбжыгъэ зэлэгъухэм тызэрэуагъэи, тызышщым, тыбзэ, тыхэкIу тарыгушыIэу кыиуIуытэгъажэм, коммунистхэм апэуцужыхэрэм тахэтыгъэ. Кыалэхэу Анкара-рэ Стамбул-рэ ащеджэрэ тишъэогуа-тикыоджэгъухэм «Кавказ» ышIэу Иззет Айдамыр кыидигъэкIыштыгъэ журналыр кыитIэкла-гъахэ зэхъум, сигупшысэхэр нахъ пытэгъагъэх.

«Мыр адыгэ алфавит»

Анкара гимназиер кызышчысэхым ыуж университетым сычIэхъагъ, нэмыцыбзэр икыоу зэзгъэшIэнэу сыфэягъ. Ащыгъум Иззет Айдамыр сыдэлэпыIэу хъуштыгъэ, журналым икыидэгъэкIын сыхэлажэщтыгъэ. НэIуасэ сызыфишIыгъэ кIалэу апшъэрэ кIэлэгъэджэ еджапIэм щеджэщтыгъэр зэгорэм кыисэупчIыгъагъ адыгабзэкIэ седжэмэ ыкIи сэтхэшъумэ зэригъэшIэнэу. Ащ сызэрэ-кIэхъопсырэр зесIом, тхылы Iужушхо сапашхъэ кыирилы-хыи, «мыр хэкужым кыи-ра-хыгъэ адыгэ алфавит» кыи-логъагъ. Инэу сигъэгущыIуагъ, сынасыпышIуагъ.

Хъарыфхэм укыызэраджэ-

щтыр кыисыфIуати, букварыр кыисытыгъагъ. МэфитIукIэ адыгабзэкIэ сыкъеджэщтыгъэ. Нэужым «Адыгэ автоном хэкум щатхыгъэ романхэмрэ Iотэжхэмрэ» зыфилорэ тхылыр «Кавказым» кыизэри-дгъэханэу зэсэдзэкIынэу езгъэ-жэагъагъ. ЕтIанэ Алхасэ Ибра-хымэрэ сэрырэ тызэгъусэу фаехэр адыгэбзэ еджапIэмрэ тхакIэмрэ зыщызэрагъэшIэн алъэкIыштыгъэ курэхэр кыизэлут-хыгъагъэх.

Ащ нэмыкIэу черкес кIалэхэм шъэфэу тызэрэуагъэи-щтыгъэ. ТыкызащIэм, тызэб-гырафыгъагъ. Кыуаджэм кыи-кIыгъэ кIалэу Афен кыишчы-шыгъэр кыэбарэу а уахътэм кыекIокIыштыгъэ. КIалэм янэ-ятэхэм афитхыгъэ писъмэр почтэм зыдихыынэу ыIуи, унэм кыидис кIалэм Iихи, еджагъ, етIанэ милицием ыхыи, ари-тыгъэ. «Сянэ-сятэ лъапIэхэр, сшыхэмрэ сшыпхъухэмрэ ады-габзэр яжыгуагъашI» ыIоу писъ-мэм итхэгъагъ.

Анкара сыщеджэфэ дунаим нэмыкI шыпкыэу сеплэу сы-хъуагъ. Общежитиеми, ащ иуначIи нэф ошгыфэкIэ ады-габзэкIэ тышызэдэгущыIэ-щтыгъэ. А чыпIэр дунаим зэкIэ тет адыгэу зыныбжыкIэ мы-кIэлэжыхэм ашIэ: Генчишк кад 59/1. Унэм ипчъэ чэщи ма-фи зэлухыгъагъ, ащ узшыфаем ахъщэ умытэу чэщыр шип-хышъуштыгъэ, узшыфаем кыэ-убгынэщтыгъэ. Анкара щеджэ зышIоигъэ кIалэхэу Иордани-ем, Сирием кыиыштыгъэхэр зэкIэ ащ кыишчыуштыгъэх. ТапэкIэ тызэрэхъуштым, лъэп-кым кыирыкIоштым темызэ-щтэу тытегушыIэщтыгъэ. Ау тызызэбгырафым ыуж тызчы-зэлукIэщтыгъэ унэр нэкIы хъу-гъагъэ.

Джы икыоу кыидгурыIошты-гъэр тилъэпкэ ыбзэ зыщыд-гъэфедэн, тикультурэ тыгу фи-тэу зыщызетхъан тлэкIы-щтыр тятэжэ пашгъэхэр кыи-зыхъуагъэх чыгур арэу зэрэ-щтыгъэр, ар зэрэ Кавказыр ары. Ауштэу ныбжыкIэхэр зэрэгуп-шысэхэрэр, зэрэзекIохэрэр яго-пагъэп хабзэм иIофышIэхэу зылъэпкыкIэ адыгэхэм. Ащ емылытыгъэу черкесхэм ащыщ зырызхэр Анкара кыи-кIыхэмэ, Налшык кыакIохэу рагъэжыагъ, «Родина» зыфилорэ

организацием ахэр кыиригъэб-лагъэщтыгъэх. КыизыкIожы-хэкIэ, кыауатэрэм тыгу кыиIэ-тыштыгъэ, тамэхэр кыидгуи-гъакIэщтыгъэх. Тыхэкужэ ты-кыкIоным инэу тыфэягъ, ау ащ пэлухашт ахъщэр тилагъэп.

«Уилъэпкыи, убзи зыщы- мыгъэгъушхэ»

Университетым ыуж Герма-нием сыкIонышъ, еджэным пысэдзэжыынэу исхъухъэ-гъагъ. ЗэкIэмэ анахъэу сызы-фэягъэр силъэпкэ итарихъэр икултурэрэ куоу зэзгъэшIэнхэр ары.

Сэ дзэ кыулыкыур зэрэсы-мыхыгъэм фэшI Анкара сы-дэкIышъунэу щытыгъэп. Хъат-кыо Ясар мы IофымкIэ ишIуа-гъэ кыисыгъэкIыгъэ. Министер-ствэу сыздигъэкIуагъэм лIэу сызчыIукIагъэр адыгабзэкIэ кыисэупчIыгъэ сызыгъэгумэ-кIырэмкIэ. Зыфэсэлэуатэм, иIо-фышIэ горэм кыеджи, сипас-портэр нэмыкI тхылыгъэ сы-гыгъэхэмрэ ритыгъэх, ышIэ-щтымкIэ унашъо фишIыгъэ. ПсынкIэу нэмыкI кыэралыгъэ сикIынэу фитыныгъэ тхылырэ паспортыкIэрэ хъазырхэу кыисфахыжыгъэх.

Лым сызэрэфэрээр есэлэ-фэкIэ, пчэмэ нэс сыкыи-гъэ-кIотэжыгъэ, сIэ кыиуыты кыисыIуагъ: «Уилъэпкыи уи-ныдэлъфыбзэрэ зышчымы-гъэгъушхэ. Дэгъоу еджэ».

Германиер кыисфэчэ- фыгъэп

Германием сыкIо зэхъум сезыгъэджэгъэ профессорэу Винфрид Бух сигъусагъ. Има-шинэкIэ гъогум тытехъагъэ. Чэщ-мэфитIукIэ кыалэу Хай-дельберг тынэсыгъагъ. Тхъа-умэфэ мэфэагъ, сыхъатыр 5 хъуагъэ. ТызэбгъодэкIыжыи зэхъум мырэуштэу кыисыIо-гъагъ: «Ощ фэдэу сэри мы кы-алэм сышчыым. КыиосIоштыр зы — укыыздэкIуагъэр нэмыкI кыэралыгъэу, Германиер ары. Зыгорэм урагъэблагъэу, зыго-рэ уагъэшIэнэу кыишпагъохы-мэ, джэуапыр яптыжыным ыпэкIэ дэгъоу егупшыс. Кыи-ни плъэгъуштыгъэ, гъэшIэгъонхэри кыишчышIыштыгъэх».

ЗэриIуагъэуи хъуагъэ. Кыэ-ушIункIыштыгъэ. Чэщыр зы-щисхын хъакIэщ сылхъыун фэягъэ, ау гъогухэм цыфхэр атетыжыгъэхэп. Чемоданыр сIыгъэу кыэсIухъэзэ, хъакIэ-щыр кыэслъэгъуагъ. СычIахыи, чэщым сырагъэлъыштыгъэ сян-упчIыгъэ, ау ащ пае птын фэе уасэр кыиысIалом, зымы сыфэ-мыежьэу сишIыгъэ. Сэ ахъщэу сIыгъыгъэр зэкIэ мэфэ 10 на-хъэу сфигъуштыгъэп. Югенд-керберг хъакIэщым сыкIомэ, студентхэм ахъшабэ аламышху зэрэрагъахъэхэрэр кыисаIуи, сыкыиIэжыжыгъэ. ХъакIэ-щыр кыэзгъотыгъэ, ау студен-ческэ билет зэрэсымыIэр зясэ-Iом, общежитием сыкIомэ нахышIоу кыизгурагъэIуагъ.

ЧыыIагъэ, сIэхэр пыстыкIы-щтыгъэх. «Орышъ Германием кыэклонэу фэягъэр, джы щыIэ», — сэр-сэрэу зэсIожыштыгъэ. Таксистэу кыэзгъэгъушхэм мылъэпIэ дэдэу сызэрылхын хъакIэщ горэм сишIэнэу сельэ-Iугъ. Ащи чыпIэ ялагъэп, Ста-робергерскэ хъакIэщым сызы-нэсым, чэщныкыо хъуагъэхэ. Ащ кыиэхэкIэу осэ ныкыокIэ сыкыишчыгъагъ.

СшIэщтыри, сызэрэпсэу-щтыри сшIэщтыгъэп. Хымэ кыэралыгъэр кыисфэчэфыгъэп. Сызхэфэгъэ Iофыр зэшIохы-гъэнымкIэ Ладманн иунагъо ишIуагъэ кыисыгъэкIыгъэ. Апэ мылъапIэу сызэрысн фэтэр кыэзгъотыгъэ, етIанэ IофшIапи сIэ хъуагъэ. Гъэзетхэр пчэды-жырэ кыесхъакIыштыгъэх, нэужым сысанитарыгъэ, орто-педическэ IэзапIэм сыщылэ-жыагъ. ЕтIанэ тхылыбеджапIэм инаучнэ IофышIэу сылэжъэнэу езгъэжыагъ. Ныбджэгъу кыис-фэхъуагъэ кIалэр сигъусэу бзэ зэдэжIахIохэм яеджэпIэ шъхъа-Iэ тызэкIом, пашэм бзэр зэ-сэдзэкIышхъумэ сиуплэжIугъ, етIанэ кIэлэгъаджэу еджапIэм саригъэштагъ.

ЗэкIэм апэу банкым сыкIуи, счет кыишчызэлусхыгъэ, илътэс кыэс марки 100 ащ изгъахъэзэ, Кавказым сыкыизэрэклэщт ахъщэр сыугъоинэу езгъэжыагъ.

1974-рэ илътэсым, бэдзэогуагъ и 27-м, адыгэ кIалэ сигъусэу, автомобилыкIэ СССР-м ты-кыэжIогъагъ, сянэ-сятэхэм яхэ-коу кыишчыхъуагъэхэр слэгъу-нэу сыфэягъ. Зы мазэрэ тышчы-Iэнэу ары зэрэтетыубытэгъа-гъэр...

ЕДЫДЖ Батырай.

МЭЗДЭГУ АДЫГЭХЭР

(Кызыкълэлыкlorэр
шышхьэлум и 24-м
кыдэкълэгъэм ит).

Шылэныгъэм икын Iахь хэ-зылгъауагъэм зезгъэгъэпсэ-фымэ сшлоигъоу бэрэ сеушъы-игъэми, сыхэзэгъагъэп, рэхъа-тэу ипхъорэлъфхэм ахэсыныр кыштагъ нахькIэ, сэ, хьыжъ-пыжым, кыздэшэсынышъ, зекIо кыздэкIоным фэгуй-тлугъ. Ауми, ыуж симыкIызэ, Къэбэртэе тIуакIэ тыдэхъа-нышъ, зыкьэдгъэпсэфыным кьезгъэгъэгъыгъ. СицIыкIугъом кышцегъагъагъэу ыналэ кы-стет. Сэ зэшыхэм санахьыкIэ-ти, ренэу фэхъугъэ сIагъ. ПчыкIэм шыблэр ыуж зэритым фэдэгъ, кыхэхмышъу гъунэ кыслъефы сшынахьыжъ, джыри ныбжыкIэгъум сыри-гъэкIырэп. ШIэгъо закIэу зэ-хэлъ дунаим ари шысымыгъэ-

кIумэ исымыгъэкIызэ. Зэпыз-гъэурэп, а зыр есэутэкI зэпыт. Километришъэм башэ ехъу-жырэп, сыхъат гъогу зэрикъу-рэр. Илгъэс пчъагъэхэм Iэпэ-дэлэл сшIыгъэр изгъэкъужы-нын зэрэфаем сытекIырэп. Нахьы-жым гъусэгъу кызыздемы-шым, шыабэу кыызгуригъэ-луагъ сизакъоу сежъагъэми псынклэ IофкIэ зэшIосхынэу.

Тыгъэм ышъо кьэплъыгъэ-хагъ Мэздэгъу кьалэ сыкызы-сым. Сегупшысагъ сшIэмэ хъуштымкIэ. Зэпысымыгъэу кьэлэ тегъэпсыхьэгъэ тынчыр зэпэсчыхьагъ. Сыгу рыхыгъ. ЗэкIэупкIэжыгъэу, дахэу шыс, кьэбзэ-лъабз, кьэлэдэхэр нэ-гушIох. Кавказ лъэпкыгъэр зэ-хэпхъагъэхэу хьох. Нэфэшъ-хъафхэри кьахэщых, урысхэри ахэтых, ефыжъагъэу кышчыс-чыхьэкIэ исымыгъэкъоу сы-

зыпыт хъайуани, цыфы кьэ-сысырэп. Фэбэшху, шъхъэ-куцIыр кыыригъэжъукIэу ты-гъэр кьелыхы. Кыхегъахъо нахь, кIыригъэчын Iоф илэп. Мэчыты чылысы ягугъу кыы-шырэп, сыни кыпэшIуафэ-хэрэп. Тызидэтыр — зыр чы-ристан, адрэр былъымэн, тIу-ри кьэбэртэе чылэх. Быслъы-мэн чылэм дагыстан лъэпкы, чэчэни, осетини кыдэхъагъэм гъунэ илэп. Къэбэртэе нахь ахэкIухъагъэх. Къуаджэм Ава-лово ыцIэр. Чыристан чылэри зыкIи ащ текIырэп, ябгъагъэ-хэмкIи ячэухэмкIи зэфэдэх. Кьахэщэу унэ тегъэпсыхьэгъэ-шхо слъэгъугъэп. Угу егъунэу, зэхэжыным нэсыгъэуи сынэ кыпэкIафэрэп. Адыгэ чыл пIонэуи гъэпсыгъэп. Кавказым ит станицэхэмрэ къутырхэмрэ яунэ гъэпсыкIэхэр нахь угу кьа-гъэкIых. Ахэм азыфагу кыре-убытэх пIомэ нахь тэрэз. Ау тегъэпсыхьагъэх якъэбзэгъэкIэ, япIолIэн шылэп. Ижъ-ижъыжъ-кIэ кыушхьэчIэсыгъэхэми джы гъунэ зимылэ шъофым исых, шъофырыпсэу зыхъужыгъэхэ-ри гъэунэфыжыгъауай. Слъэ-гъурэр сшIомакIэу зысплыхъэ-зэ, машинэ псынклэм исхэу кIэлэ тегъэпсыхьэгъэитIу тызылут унэм кылулгъэдэжыгъэх. КIэ-литIур дзэ шыуашэкIэ фэлагъэх, кьопцIэ фыжыых, зэрэадыгъэр гъуащэрэп.

СымыукIытэжыыхэу сяуп-чы:

- Шъуадыга?
- Ары.
- Шъучыристана?
- Хъау, тыбыслъымэн.
- Тьдэ шылэха адэ чыри-станхэр?

— Мохэр арых, — апэчIы-натIэу шыт унэм Iапэ фашIи, гулэхэзэ шагум дэхъажыгъэх.

«Къеблагъ» зэрямылэри згъэ-шIэгъауагъэ, кьэбэртэябз сызэ-радэгущылагъэри. Таксист лIы-шхори сшъхъарытэу кызде-ушъыкIы, Iэхэшху, гушIылэ ыжэ кыдэкIырэп. Гъогум тызэпы-рыкIи шагоу кытагъэлъэгъу-гъэм тылухъагъ. ГъучI чэуш-хо Iут краскэ шхъуантIэкIэ гъэ-лагъэу, кьэлэпчъэшхор Iууб-гъукIыгъэш, шагушхом удэл-пыхьы. Чэум тетIысхьэпIэ кIыхъэ кIэрыт. Шагу кIоцIыр кьэбзэ-лъабзэу зэкIэпхъэпIагъ, лые зи сынэ кыпэшIофагъэп. УнитIу тегъэпсыхьагъэхэу, зэ-пчIынатIэхэу дэт. Зыр пшэры-хьэпIэн фай, адрэр чыяпIэу хэхыгъ. Бэ тесымыгъашIэу «Жъу!» сIуи сыджагъ. Лы хьамшъэкъ чIэбгъо хъазыр горэ джанэ шымыгъэу, ыбг нэс пIанэу кыдэкIыгъ. Кьэбэртэ-ябзэ зезгъэшIызы шIуфэс ес-хыгъ, ау кысэгугъугъэп, ды-мыIу хъазыр, ынэгуи мээхэ-кIай. ФакIоу, Iоф симыIэу сы-мыкIогагъэмэ, зызгъэгусэшт-гъагъэ, ау «шчыухэдзахъэ кIо-рэм кьегъэпIагъэ» сятэ зэриIо-щтыгъэр сыгу кьэкIыжы зы-суушъыфыгъ. КьэбэртэябзэкIэ шIоркъ хъазырэу тестэкъуагъ сызэрэадыгъэри, Iофэу сызы-пылбыри, зыуж ситыри. Кы-луагъэу кыызгурылуагъэр хэр зэрэлуахыжырэп, зыгъэпсэ-факIо унэм кызэрэкIожыгъэр ары. Ащ нэсыфэ бзылфыгъэ Iэжъ-лъэжъ горэ кытэхъагъ гушIэлэры хъазырэу.

КЪАТ Теуцожь.
(Джыри кызыкълэлыкIошт).

Сыгу илэ зэпытыгъ

Мэздэгъу сыкIонэу

шIэгъожы сыхъугъ, сыригъэ-сэжыгъ, цыфыр зэмысэн шыIэпти. Дэгъуба ош нахьыжъ ыналэ кыптетымэ, хьий мыси азыфагу урещы, анахь Iоф кы-ныр пфегъэпсынклэ. ТелъхъапIэ зыми укыишыштэп, пкъэу кIэгъэкъоныхом фэд.

Гъусагъэ кызэрэдишIы-гъэмкIэ сыгушIозэ Налщык тыкъэсыгъ. ЖэкIэ маисэ тилъэпкъэгъухэри дахэу кытпэ-гъокIыгъэх, тьжэ кыдэзыгъа-хэмэ, тызыфаер тфагъэцакIэ. ТигъолыпIэ гъушъ, тиланэ шыгъэ. Пчыхъэ кьэс адыгэ-чэчэн-дагыстан джэгъу, ордэ-кьэшъо зэхэт. Къушхъэ мэз кIырышхом тыхэс, бзыухэм араIуагъэм фэдэу кызэдыха-дзэ, джащ фэдэкъабзэуи ша-гъэтыжы. Жы кьабзэр гу-гъатхъэу кытпхырэкIы. Сшы-нахьыжъ шынкIы ыгу зэрэри-хьырэм фэшI дунаир сфикъу-жырэп. ГушIыгъухэр кыгъо-тыгъэхэш, агурэло, цыфышIу-хэм зэралон агъотынба, ягу-шIогъо мээшI. Хэшъоу-нэшъо-ур зимыкIасэм мэздэгъу кьэбэ-ртаехэм яугъу фэшIыгъ, тынэ-сынклэ кьэнагъэр зэрэмакIэри фыхэзгъэпсыгъ шъхъае, те-гушIыкIыгъ, сызкIэкIигъэ-кIынэу фаеп. Джыри сабы-ипIэм ситэу гъунэ кыслъефы. Сэри ыгу хэзгъэкIынэу сыфэ-мыеми, езгъэзэщыгъ ытхъа-

къэуцугъ. Таксистхэр арыти кьэбарыхъэхэр «Газельхэр» зезыфэхэрэм сахъагъ. Апэ-рэмкIэ, кьэбэртэе чыристан яIофшIэгъумэ сяупчIыгъ. Ащ фэдэ зэрахэтыр кысаIуагъ, ау а мафэм зигъэпсэфэу кычIэ-кIыгъ. Кьалэм сыдэхъанышъ, «учыристана, хъауми убислъы-мэна?» сIозэ сяупчIыныри кьезгъэкIугъэп. Адыгэ зыдэс кьалэм Адыгэ Хасэ зэриIэн фаери сыгу кьэкIыгъ, ащ сы-кIонкIи зыфэсыдэжыгъэп. Сэ кысэмыкIуштыр зыгорэхэм яхьылIэным сыфэягъэп. По-лиция кIэлэ купи салукIагъ, адыгэ напэхэри ахэтэу, ахэми сфяIошъугъэп. Мыхъухэ зэ-хъум автовокзалым зыкьезгъэ-хьыжыгъ. Осетин лIы джэ-дитIу пшъаго шIыжыгъэхэу бензин ащэ. Сырыфышхох, анэбзыцхэр фыжыбзэх, абзэ-кIэ мэгушIылэх.

— Салам алейкум! — сIуи сьаIолIагъ.

— Ваалейкум салам! — ежхэри кыспэгъокIыжы-гъэх.

Осетинхэм Тифлис сачы-деджагъ, кьалорэр зэкIэ кыз-гурымылорэми, зытегушIы-хэрэр зэхэсфын слъэкIыштыгъ.

— Ирон дэ? — сяупчIыгъ. КыкIырэр «шъуосетина?»

— Ирон, ирон, — кысаIо-жыгъ лIитIум.

— Хьорз лапу, — ясэIо. «ШъукIэлэцIыкIу дэгъух» кы-кIырэр.

ЛышхуитIум кьалэузгъэ-утыгъ, «хьорзым» кыкIырэр «дэгъур» ары, «лапу» пIомэ, «кIэлэцIыкIу». «Лапу» зэрэс-шыгъэхэр ягопагъ.

— Усыд цыф лъэпкы? — урысыбзэкIэ кысэупчIых Сызышышыри, зыуж ситы-ри шъхъыхыгъэу ясIуагъ.

Азаниев къуаджэм иконэхэр

Мычыжъэу шыт ресторан цыкIу горэм Iапэ фашIыгъ, ар чыристан адыгэхэм зэрагъэла-жэрэри сагъэшIагъэ. ЗанкIэу рестораным зезгъэхьыгъ. Пшэ-шъэ ныбжыкIэрэ кIэлакIэ го-рэмрэ чIэсых, янэ-ятэхэр кьэ-бэртэе чыристаных, адыгабзэ-ри дэгъоу ашIэ, ау дэсыхэп, ежъ ныбжыкIэхэм бзэр ашIэрэп. Аруштыгъу сызфэжыгъэр сы-мыгъэцакIэу кьэзгъэзэжыным сызэрэпэчыжъэр ышырэ ышып-хъурэ зясэгъашIэм, бзылфы-гъэ ныбжыкIэм кысфIо-тагъ. Ставрополь крайм хахъэу чыристан чылэ кьэбэртаехэр дэсэу зэрэшысыр. Зэхэсхыгъэр сшIогъэшIэгъонэу кьэбары-лъезгъэгъэкIотагъ бзылфы-гъэм. Ресторан цыкIур чыIэ-тагъ, гохы, ушыгушIынкIэ тегъэпсыхьагъ. ТIэкIуи кы-шысхыгъ, зыкышчызгъэпсэ-фыгъ, селъэIуи джыри кьэба-рым кыыхигъэхъагъ — чыри-станхэм ячылэ Азаниев ыцIэр, скобкэми кыдетхэ «Серновод-ское» елошъ, ащкIи еджэх.

— Быслъымэн чылэм сыд ыцIэр? — сыласэрэп.

— Авалово, — кысело.

— ЗэхэбгъэкIокIагъэхэмэ? — сеупчIы.

— ЗэхэзгъэкIокIагъэхэмэ, кIори кызэхэф, — шчызэ кыспэгъохыжы.

— Шыпкэ хъазыр зыфа-пIорэр, — десэгъаштэ.

Сэри сшъхъэ шысэгъэзы-

ешъ, вокзалым сыкьекIужы. Жъаум лIы тегъэпсыхьэгъэ куп чIэсэу сакыхъагъ. Таксисты. Дунаим тет кьэбары зы-шIэхэрэр арых. Иномаркэ те-гъэпсыхьагъэхэри благъэу шы-тых.

— Салам алейкум.
— Ваалейкум салам, — зэ-хэтаджэх.

— Кьэбэртае шъухэта?
— Тхэтэп, — кызэдыра-гъаштэ.

Зыуж ситыр сымыгъэкIы-хъэу ясэгъашIэ. ЗгъэцIахэмэ Налщык сызэрэкIожынын фае-ри хэсэгъэхъожы. ИгушIыIа-кIэкIэ зэрэосетиныр кыхэхэу лъэпIагъэ горэ кьэтэдэжыгъ:

— ЗыфапIорэ чIыпIэм унэ-гъэсышт, узэрэфаем фэдизрэ укьесцIэкIышт, кызэрэпIорэм-кIэ фотоаппарат уишыкIа-гъэш, Мэздэгъу тыдэлъэдэ-жышт. Сиунэ аппаратыр кыс-хышт, ащ нэужым узыфаем тыкIошт.

Кызэрилуагъэм фэдизрэ тыпымылэу, лъэтемытэу сы-нигъэсыгъ кьалэм. Сыкыри-цажы гъогум лъэой кыри-дзыгъ, цыф лъэпкэу Мэздэ-гу дэхэр кыулыкъоу зыпыл-хэр кысфелуатэ, сифгъэзшы-рэп, уделунокIэ тхъагъо. Аузэ, Ставрополь краймрэ Темыр Осетиемрэ ягъунапкэу тыкэ-сыгъ. ДзэкIолI шъуашэхэр зы-щыгъ цыфхэм сакыхышагъ, IашэкIэ шIоу узндыгъэхэу, сэ-лам кырахи тыкыблагъэ-кIыгъ. Зэринэлуасэхэу, цыхъэ кызэрэфашIырэр синэрылгъэ-гъоу тыкыбгъукIуагъ. Шъоф гъунэнчэм титэу шIукIаерэ тычъагъ, учъэ зэпытмэ унэ-сынба, тыкэсыгъ чылэ горэм. Ащ мыжъокIэ гъогу шъомбгъо тегъэпсыхьагъэ ебгъукIо, гъо-губгъум джыри зы чылэ шыс. Чылэ дэхитIум азыфагу гъогу шъуамбгъор екIы. «Зым Аза-ниев ыцIэр, ятIонэрэм Авалово», — кысфелуатэ таксистым. «Жигули» фыжъ цыкIум ты-кыкIыгъ, чылэ зэкIэупкIэгъэ теплэ мыдэй зилэхэм агузэгъу тит шъхъае, кIым-сым, псэ

КЪОДЖЭ СПОРТЫМРЭ ПУНЫГЪЭМРЭ

ШыИэныгъэм ухэзыщэрэ цыф

Къуаджэм дэс ныбжьыкIэхэр физ-культурэмрэ спортымрэ апыщэ-гъэнхэр ипшээрэ шхъалэу Дэ-гужые Мыхъамод елытэ. Кош-хъэблэ районым и ДЮСШ самбэм-рэ дзюдомрэкIэ итренер, Еджэр-къуае щэпсэу. Икьоджэгъухэм, ыгъэсэрэ кIэлэеджакIохэм янэ-ятэ-хэм, дэгъоу зышIэрэмэ къэбар гъэшIэгъонэу къыралоллагъэр къы-дэтлыты, М. Дэгужыем гуцылэ-гъу тыфэхъугъ.

тиунэгъо къэбархэм ащыгуау, икIалэхэм афэ-дэу ыгъасэрэмэ апыл. ГукIэгъу ахэлгъу зери-пхэрэр лээшэу тэгъэшлагъо.

Н. Батышэм къызэриорэмкIэ, бэнэпIэ алыр-гъум кIэлэеджакIохэр къызытекIыжхэкIэ, зэбгырыкIыжынхэм дэгүлэхэрэп. Тренерым къеуцокIыжыш, спортым, шыИэныгъэм атегу-щылэх. М. Дэгужыер адыгагъэм, лъэпкI шIэ-жым къапкырыкIыгъэ, псауныгъэм игъэпы-тэн, къоджэ шылакIэм изыкIэгъэлэтыжын, нэ-мыкIэхэм иеплгыкIэхэр къарелуалIэх.

Ригъэджагъэр къыгоуцожьы

— Сыригъэджагъ, ишIогъэшхо къысигъэ-кIыгъ, — игушысэхэм ташегъэгъуазэ Кош-хъаблэ шыпсэрэ предпринимателэу, СССР-м спортымкIэ мастерэу, апшэрэ гъэсэныгъэ зи-лэ Ожэ Бислан. — Дэгужые Мыхъамод си-гъэсагъ. Спортсмен цIэрыло сымыхъугъэми, дзюдомрэ самбэмрэ къысхалхъагъэр шIукIэ зыфэслэгъурэр къоджэ тренерыр ары. Сэлам зэретхыцт закIом пае ыджэ тыкIоу бэрэ къы-хэкIы.

Джырэ уахътэ спортсменхэр гъогу чыжэ техъанхэм фэшI ящыкIагъэр макIэп. Ожэ Би-слан къызыщытхъужыгъэп. М. Дэгужыем ыгъэсэрэ кIалэм Iэпылэгъу зерафэхурэр къыт-филоагъэп. Ны-тыхэмрэ тренерымрэ тызыща-гъэгъозагъэм тигъэгъушхуагъ. Б.Ожым гъогу-пкIэр спортсменхэм кафегыты, спорт шыуа-шэхэр афещэфых, зэнэкIокъухэр зэхашхэ зы-хъукIэ ишIуагъэ арегъэкIы. Ожэ Бислан ишIуагъэкIэ Саранскэ, Москва, Саратов, фэ-шхъаф къалэхэм къоджэ спортсменхэр ащы-лагъэх, зэнэкIокъухэм ахэлэжыагъэх.

ЕджэркIое кIалэхэм илгъэси 6 хъугъэу тре-нерэу Иоф адешIэ М. Дэгужыем. Чылэм щыц кIалэхэу Шэхэнэ Мурадин, ЧыпэкIо Адам, Шэ-хэнэ Нурдин, Дэгужые Батыр, Къэлэдый Ру-зан, Батышэ Исхъакъ, Хъакурынэ Аскэр, Айтэ-чыкIо СултIан, нэмыкIэхэри бэнаклэмэ афегъа-сэх. Къыблэ шIолъырым изэнэкIокъухэм ха-гъэунэфыкIырэ чIыплэхэр къащыдахыгъэх, Урысыем иныбжьыкIэхэм язэлукIэгъухэм Ай-тэчыкIо СултIанэ джэрэ медальхэр къащи-хыгъ.

ЕджэркIое «Пегъымбары»

М. Дэгужыер самбэмкIи, дзюдомкIи СССР-м спортымкIэ имастер, СССР-м изаслу-женнэ тренерэу Кобл ЯкIубэ ипащэу бэнаклэ-хэм зафигъэсагъ. ЕджэркIуае къыдэкIыгъэх спортымкIэ дунэе класс зилэ мастерхэу Джа-рымэ Аслан. — Адыгэ Республикэм иапэрэ Президент, Европэм ичемпионэу ГостэкIо Хьу-мэр, дунаим гъогогъу 11 самбэмкIэ ичемпио-нэу ХьасанэкIо Мурат, нэмыкIэхэри.

КIэрмыт Казбек, Iэшынэ Евгений, ГостэкIо Хьумэр, Емыж Арамбий, ГутIэ Руслан, Ари-стотель Спирыовыр, Хьэпэе Арамбий, нэмыкI-хэри общежитием зэдисхэу Мыекъуапэ шеджэ-щтыгъэх.

— Псынклэу ащыгъупшэжырэмэ Дэгужые Мыхъамод ащыщэп, — нэщх-гушхэу Хьэпэе Арамбий къелуатэ. — Непи тызэхыхэ. ИцIыфы-гъэкIэ сыгу рехы. КIэлэеджакIохэр «зэригъэ-пкIынхэм» фэгъэсагъ. Iэдэбныгъэм феплух. Сэ-мэркIэу хэлъ. Ащ пае пхъэшагъэ къызыхи-мыгъафэу щытэп. Цыф «пыт» зыфалорэм фэд. Чылэм дэс ныбжьыкIэм хэлплхъан плъэкIы-щтым шыгуау. Бырсыр къыпыкIырэп, гуеты-ныгъэ хэлъ. УшIонапэмэ, къыпфигъэгъуштэп. ИкIэлэгъум уфэушIэу шытыгъ. Анахэу къы-хэдгъэщытхыгъэр цыфыгъэу хэлгыр зэрым-укоштыгъэр ары. «Пегъымбар» — джары ты-зэреджэщтыгъэхэр. ДзюдомкIи, самбэмкIи СССР-м спортымкIэ имастерэу М. Дэгужыем гъогу удытехъэмэ укIэгъожыщтэп, бысым къызыпфэхъукIэ, узэригъэлапIэрэр къызыхи-мыгъэщэу, цыфмэ уахищэн, уакъыхыщыжын зэрилгъэкIырэр гушылэкIэ къэмылоу плъэгъу-ныр нахышIу. Пегъымбар мафэ къэс улукIа-гъэми узэщыщтэп.

Адыгэ лъэпкым испортсмен цIэрылоу Хьа-санэкIо Мурат иапэрэ тренерэу Бэрэадж Шы-хъам идунай ыхъожыгъ. Ащ фэгъэхыгъэ зэнэ-кIокъухэр ЕджэркIуае илгъэс къэс шызэхашхэ. М. Дэгужыер кIэщакIомэ ащыщ.

Къоджэ спортым зыкIегъэлэтыгъэным, лъэпкI шIэжэ ныбжьыкIэхэм ялэным М. Дэгу-жыем игушысэхэр фэгъэзагъэх. «Адыгэ ма-кIэм» иныбджэгъушIоу зэрэщытыр тэшIэ, ты-фэраз. ИгухэлгышIухэр Тхьэм къыдыгъэхъун-хэу тыфэлъало.

Сурэтым итыр: **Дэгужые Мыхъамод.**

Гъэсэныгъэм гъунэ имылэу Дэгужые Мы-хъамод ылгытэгъэ, спортым щигъотыгъэ ныб-джэгъухэм, ригъаджэхэрэм къаегушылэ. ШыИ-ныгъэм пэблэгъэ шыпкIэу илофхэр къылуа-тэхэу зыфэжыкIэ, ыгъэсэрэ еджакIохэр ынэгу кIэтхэу, яушыи шIоигъоу къытшэхэу. Къы-ныгъохэм зашидзыерэп. Загъорэ хэщэтыкIы, ышхъэ къелэтыш, нэгүшIоу къытшэплы.

— КIэлэцIыкIухэм янэ-ятэхэу Шэхэнэ Заур, Батышэ Нурбий, ЧыпэкIо Бислан, Дэгужые Светлан, АйтэчыкIо Мурат, нэмыкIэхэри уп-чIэжыгъу сэшых, — къелуатэ М. Дэгужыем, — Iэпылэгъу къытфэхъунхэм сыдигъуи фэхъа-зырых. ЕджапIэмрэ унагъомрэ зэрэзпхыгъэ-хэм елытыгъэр бэ. Ны-тыхэр уимыгъусэхэу пIуныгъэ Иофыр узэрэфаем фэдэу зэхэпцэн плъэкIыщтэп.

Ны-тыхэм агурIо

КIалэр ебгъэзызэ самбэмкIи, дзюдомкIи сы-дэуштэу бгъэбэнэшта? УпчIэм иджэуап мы са-тырхэр къэзытыхэр журналистыр лыхъузэ, ЕджэркIуае щыщэу Батышэ Нурбий дэгү-щылагъ.

— Сишгъау зыгъэсэрэ тренерым укышчыт-хъушт къодыеп, щысэтехыпIэу ябгъэлэгъун-фае, — еIо Батышэ Нурбий. — Спортсменхэр цыф къызэрыкIохэп. Непэ ебгъэзэу, алырэгъум тетэу мэбанэкIэ сыда къыкIыштыр? КIалэр ма-фэм мышхагъэми, зигъэпсэфынэу игъо имы-фагъэми хэта зышIэрэр? Дэгужые Мыхъамод

ФУТБОЛ. АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ИЗЭНЭКЪОКЪУ

«Кошхъаблэр» хэта зыдешIэщтыр?

«Кошхъабл» Кошхъэблэ район — «Улап» Красногвардейскэ район — 3:1.
Шышхъэлум и 26-м республикэ стадионэу «Юностым» зызедешлагъэх.
Зезыцагъэр: А. Вольвач.
Къэлапчъэм Iэгуаор дэзыдзагъэхэр: Джыгунэ Арсен, АгъырджанэкIо Адам, Iлогъогогъо, «Кошхъабл».
Джыгунэ Арсен (пенальтикIэ), «Улап».

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр ЕМТЫЛЪ Нурбий.

Кошхъэблэ ыкIи Красногвардейскэ районхэм къарыкIыгъэр макIэп. «Улапэм» фэгумэкIы-щтыгъэ Ожэ Аскэрбий ешIэгъум шIогъэшIэ-гъонэу еплгыгъ, АР-м и Кубок икIыдэхын командэр нахышIоу фэбэнэщтэу къытилуагъ.

Юныгъом и I-м «ЕджэркIуай» Кошхъэблэ район ыкIи «Инэм» ТэхьутэмькIое район фи-налыкъом шызэлукIэщтых. Теклоныгъэр къы-дэзыхырэр финалым хэхъашт, «Кошхъаблэм» дешIэщт.

Зэхэзыщагъэхэр:
Адыгэ
Республикэм лъэпкI
ИофхэмкIэ, IэкIыб
къэралхэм
ащыпсэрэ
тильэпкIэгъухэм
адырIэ
зэпхыныгъэхэмкIэ
ыкIи къэбар
жъугъэм
иамалхэмкIэ
и Комитет
Адресыр: ур.Кре-
стьянскэр, 236

**Редактор
шхъалэр
ДЭРБЭ
ТИМУР**

**Редактор
шхъалэм
иапэрэ гуадзэр
МЭШЛЭКЪО
Саид**

**ПшъэдэкIыж
зыхырэ
секретары**

**ЖАКIЭМЫКЪО
Аминэт**

**Редакциер
зыхъышIэр:
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.**

**Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,
редактор шхъалэм
иапэрэ
гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыж зы-
хырэ секретары:
52-16-77.**

**E-mail:
adygvoice@mail.ru**

**Зыщаушыхъаты-
гъэр:**

Урысые Федерацием
хэутын ИофхэмкIэ,
телерадиокъэтын-
хэмкIэ ыкIи зэлъы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чIыплэ гъэлоу-
шIанI, зэраушыха-
тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

**Пчъагъэр
4254
Индексхэр
52161
52162
Зак. 2581**

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыт
уахъэр
Сыхъатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахъэр
Сыхъатыр 18.00